Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 143 (13938) | 1975 оной июниин 19, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай үүсхэл тухай

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет һайшаан дэмжээ.

Тинхэдээ Сэлэнгын аймагай Карл Маркеын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай үүсхэлые бухы колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай дунда зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхээр, газар тариалангай, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ социалис мүрысөө ажахынуудай, фермэ, бригада болон малшадай, механизаторнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхээр КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые уялгалһан байна.

Газар тариалангай болон мал ажалан продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид бэелүүлхэ социалис мүрысөө, мүн ажахынуудай, фермэ, бригада болон түрүүшүүлэй түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр харуулжа байха эрилтэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй редакцинуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедтэ, аймагай газетэнүүдэй редакцинуудта энэ тогтоол табигдаа.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭЙ ТҮРЭТЭЙГӨӨР УГТАХЫН ТУЛА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ ТАЛААР СЭЛЭНГЫН АЙМАГАЙ КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ КОЛХОЗНИГУУДАЙ УЯЛГАНУУД

Манай ороной ажабайдалда шахардуу, харюусалга ехэтэй саг хүрэжэ ерэбэ. Оромнай юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын дүхэригтэ аража, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаяа бэлдэжэ байна. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бидэнэрэй бултадаа, ажалшан бүхэнэй хэр һайнаар хүдэлһэнэй зэргээр табан жэлэй түсэбэй хуби заяан шиидэгдэхэ байна бшуу.

Ороной бүхы ажалшадтал адли, бидэнэртэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшадта, юһэдэхи табан жэлэй он жэлнүүд коммунизм байгуулхын аша туһада үсэд шангаар ажаллаһан жэлнүүд болонхой. Энээниие бодото тоо, баримтанууд литээр гэршэлжэ үгэнэ. Юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлдэ колхозомнай 238, 4 мянган центнер орооһон, 60,8 мянган центнер һүн, 25,7 мянган центнер мяхан, 5.253 центнер ноһон үйлэдбэрилэгдөө. Энээнэй ашаар колхознай гүрэндөө 21.7 мянган центнер орооһо, 48,7 мянган центнер һү, 24,9 мянган центнер мяха, 6519 центнер ноһо (зачётно шэгнүүрээр) худалдаһан байна. Дэрбэн жэлэй туршада гүрэндэ орооһо худалдаха табан жэлэй түсэб, мүн мяха, ноһо худалдаха дүрбэн жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Колхозой экономико улам бэхижээ. 1974 ондо колхозой сэбэр олзо 627,9 мянган түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али наймадахи табан жэлэй һүүлэйхиһээ 1,3 дахин ехэ.

Энэ илалтада манай түрүүшүүл лэ зам нээжэ үгөө гээшэ. Манай суута һаалишан Дулма Жамбаловна Цырендоржиева нёдондо даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 3.630 килограмм һү һаагаа. Республика дотороо мэдээжэ болоһон хонишон Бутыд Гармажаповна Банзаракцаева мүнөө жэл зуун хонин бүриһөө 121 хурьга түлжүүлээ. Комбайнер Доржи Жапов нёдондо 562 гектар таряа амяарлан хадаад, 6240 центнер ороохо суглуулан сохёо. Луговод Цырен-Доржи Санжиев даажа абаһан 42 гектарай тус бүриһөө 28 центнер үбһэ хуряагаа.

Юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн үедэ манай колхоздо ехэ барилга хэгдээ. 900 үнеэнэй һаалиин хоёр комплекс, гранулированна тэжээл бэлдэхэ цех, минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха склад, хонидой 28 байра, ноохо хайшалха оньһожоруулагдамал пункт, мал уһалха 11 үрэмдэмэл худаг, малшадай байха 24 гэр, 75 механизаторай байха хамтын байра бариг даа, дунда һургуулиин байшан запабарилагдан шэнэлэгдээ, үйлэдбэриин, соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжын бусад олон барилганууд бүтээгдээ.

Теэд туйлаһамнай манай ажахын арга боломжонуудта дүүрэн хүрэнэ гэжэ хэлэхээр бэшэ гэжэ бидэнэр ойлгонобди. РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулагдаһан Москва хотын Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай урда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн дулэтэ үгэнүүдээр бидэ булта омогорхожо байнабди. «Манай социалис олонинтэ хүгжэлтынгөө дээдэ шата—коммунизм тээшэ дабшаха тумаа ушар ёһо ойлгодог, албатан, ажалша коллектив бүхэмнай, бүхы араднай нийтын хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаададаг боложо байна» гэжэ хэлэһэн тэрэнэй үгэнүүд бидэнэртэ бүхөөр хадуугдаа. Леонид Ильич Брежневэй эдэ үгэнүүдые коммунис общество байгуулха талаар КПСС-эй XXIV съездын зааһан замаар саашадаа дабшаха партиин захяа заабари гээшэ гэжэ бидэнэр тоолонобди. Энэ хадаа бидэнэртэ нэн түрүүн үсэд шангаар ажаллаха, юһэдэхи табан жэлэй даабарие дүүргэхэ, үлүүлхэ гэһэн удхатай.

Юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид бэелүүлхэ бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, байгша ондо баян үргаса туйлажа, 4.500 центнер түсэбэй орондо гүрэндөө 5.000 центнер ороохо худалдаха гэжэ бидэнэр шиидээбди. Бүхыдөө табан жэлэй туршада 26.685 центнер ороохо худалдагдаха гэхэ гү ,али табан жэлэй түсэбһөө 5.585 центнерээр үлүүдэхэ.

Мүнөө жэлдэ 6.000 центнер түсэбэй орондо 6.200 центнер мяхан худалдагдаха, бүхыдөө 31.075 центнер мяха худалдаха табан жэлэй түсэб 1975 оной ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэгдэхэ. Тиихэдэ табан жэлэй түсэбһөө гадуур 922 центнер мяхан худалдагдаха. Табан жэлэй туршада 8.219 центнер ноһо худалдажа, түсэбөө 101 центнерээр үлүүлхэбди.

Манай һанаһанай зэргээр бүхы юумэмнай жэгдэ һайнаар ябана гэхын аргагүй. Элдэб ушар шалтагаанай тохёолдоһоной уршагһаа үнгэрһэн үедэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар гээгдэлтэй гараабди. Теэд партиингаа, арадайнгаа урдахи ехэ харюусалгаяа мэдэржэ, табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ энэ гээгдэлээ усадхахын, гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэй түсэб бэелүүлхын түлөө эрид хэмжээнүүдые абаха байнабди. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ түсэбэй ёһоор 12.100 центнер һү гүрэндөө худалдаха байбал, тэрэнээ 15.205 центнертэ хүргэхэбди. Тиигэжэ табан жэл соо бүхыдөө 63.910 центнер һүн худалдагдаха юм.

Хэлэһэн эдэ үгэнүүдтээ хүрэхын тула тариалан, сабшалангай ургаса болон малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхээр колхоздо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ногоо, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха хэдэн олон звенонууд эмхидхэгдэнхэй. 1975 ондо ургасада хэрэглэгдэхээр 6.599 тонно наг шэбхэ сабшаланда, 3.050 тонно тариаланда оруулагдаа. 301 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа. Звенонуудай хүсөөр 1896 гектар сабшалан түрүүшынхеэ, 1365 гектар хоёрдохёо уһалагдаа. Энээнһээ гадна бүлүүр станцяар 187 гектар, һайрамаар 107 гектар ундалуулаа. 6.000 гектар тарянай ургасада самолёдоор хоро сасагдаха.

Һаалиин бүхы фермэнүүдтэ үнеэд үдэр һүнигүй бэлшээгдэжэ, сүүдхэдээ гурба удаа һаагдана. Колхоздомнай бэлшээн таргалуулагдаха 350 буруу, хашарагуудай хоёр гүүртэ байгуулагданхай. Мүн 5.000 хонид бэлшээн, шахан таргалуулагдаха юм. Гүрэндэ худалдагдаха үхэрнүүдэй дунда зэргын шэгнүүрые 400 килограммда, хонидые 40 килограммда хүргэхэбди.

Ниитынгээ адууһа мал тэжээлээр хүсэд хангаха зорилгоор 1975 ондо 70.215 центнер үбһэн, 11 мянган центнер сенаж, 6.000 тонно силос, 450 тонно витаминна ногооной гурил бэлэдхэгдэхэ. Эдэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхын тула тэжээл бэлэдхэхэ оньһожоруулагдамал бригада, звенонууд эмхидхэгдэнэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулхабди.

Манай колхоз 1970 ондо 23.145 центнер тарна ургуулжа абаһан байбал, энэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тэрэнээ 89.360 центнертэ хүргэхэ байна. Мяха 6.958 центнер абаһан һаа, 8.390 центнер болгохо. 17.324 центнер һү һааһан байбал, тэрэнээ 18.500 центнертэ, ноохо 1.330 центнер хайшалһан һаа, 1.520 центнертэ хүргэхэ юм.

Эдэ бүгэдэ КПСС-эй XXV съездэ манай ажалай бэлэг болохо гээшэ. Юһэдэхи табан жэлэй даабарие болзорһоо урид бэелүүлхэ хэрэгтэ манай жэшээгээр өөһэдынгөө ёһотой хубита оруулхые, Эхэ оронойнгоо алдар солын түлөө, КПСС-эй XXV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахые республикынгаа хүдөө ажахын бүхы ажалшадые бидэнэр уряалнабди.

Колхознигуудай хамтын суглаанай түлөөлэгшэдэй даабаряар:

П. Жалсанова, Д. Цырендоржиева, М. Цырендоржиева, Д. Цыренова — һаалишад, Б. Банзаракцаева, Б-Ц. Булгатов — хонишод, Ц-Д. Будажапова — тугалшан, Д. Сампилов — механизатор, Ж. Цыденжапов — кукурузашан А. Вамбуев — тракторна бригадын бригадир, Ц.-Д. Лубсандоржиев, В. Цыденов — отделенине эрхилэгшэд, В. Пронькин — ахамад зоотехник, В. Цыбиков — ахамад агроном, П. Маланов — парткомой секретарь, Ж. Ванкеев — Социалис Ажалай Герой, колхозой түрүүлэгшэ.

ГҮРЭНДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ХУДАЛДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1975 оной июниин 16-най мэдээн

(Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	һүн	үндэгэн
Баргажанай	78	84	—
Баунтын	77	113	111
Бэшүүрэй	89	90	—
Зэдын	101	83	97
Яруунын	50	84	—
Загарайн	103	90	231
Захааминай	87	93	—
Кабанскын	78	92	96
Хэжэнгын	68	90	—
Хурамхаанай	69	87	—
Хяагтын	90,1	92	82
Мухар-Шэбэрэй	75	96	167
Ахын	121	61	—
Прибайкалиин	111	87	—
Хойто-Байгалай	62	105	—
Сэлэнгын	106	85	—
Түнхэнэй	91	89	—
Улаан-Үдын	100,9	87	91
Хориин	111	88	95
Республика бүхыдөө	**85**	**89**	**92**

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ЭРХИМЭЭР БЭЛДЭЕ

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиһоо 2 мянган центнер үбһэ, 500 тонно сенаж, 2000 тонно силос ехээр бэлэдхэжэ абаха гэжэ шиидээд, тэжээл бэлэдхэлгэдэ һайнаар түхеэржэ байна. Тэдэнэр набшаһа намаа, халаахай ногоон зандань хатаажа абахаар бэлдэнэ. Тэжээл бэлэдхэлгэдээ тэдэнэр июниин 26 хүрэтэр түгэс бэлэн болохо хараатай.

ТООРЫНХИДЬОО ЖЭШЭЭ АБАЯЛ.

АДУУ МАЛАА ТЭЖЭЭЛЭЭР ХҮСЭД ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, манай колхозой гэшүүд ниитынгээ адууһа малые тэжээлээр һайса хангаха гэжэ эдэ жэлнүүдтэ ехээр оролдоһон байна. Нэн түрүүн тариалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, олон жэлэй ногоо тариха, силосэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ талаар ехэ юумэ хээ.

Юһэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо тариалангай гектар бүриһөө хоёр дахин шахуу ехэ ороохон абтадаг болоо. Хэдэн зуун гектар шэнэ газар ашаглагдаа, намаг байһан газар хатаагдажа, үндэһөөрөө һайжаруулагдажа, тэндэһээ нилээд ехэ тэжээл абтана.

Эдэ бүгэдын ашаар ниитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Хонидой, үхэрэй тоо олошоруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой түл һайнаар абтана. Нёдондо бүхы колхозоороо зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга томо болгоо һэмди. Энэ жэлдэ хурьгад мүн лэ һайнаар абтаа. Энээниие нэн түрүүн тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болоһоной аша үрэ гэжэ тоолохо байнабди. Хонидто һайхан үбһэ үгэхын хажуугаар обёос, витаминтай тэжээл эдюулэгдэдэг болонхой.

Колхознай энэ жэлэй апрель һарын тэн багаар гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна. Хэрбээ табан жэлэй эхиндэ колхознай гүрэндэ 10 мянган центнер һү худалдадаг байгаа һаа, мүнөө 15 мянган центнер жэлдээ тушаадаг болонхой. Ондоогоор хэлэбэл, һү һаалга, гүрэндэ худалдалга энэ үедэ табяад процентээр дээшэлһэн жэшээтэй. Энэмнай мүн лэ үхэр малые шэмэтэй һайн тэжээлээр урдынхиһаа үлүүгээр хангадаг болоһоной аша үрэ ха юм даа.

Теэд энээгээр бидэ һанаагаа амарнагүйбди. Ерэхэ арбадахи табан жэлдэ мал ажалаа шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхын тула мүнөөнһөө бэлдэхэ, энэ жэлдэ, саашадаа бүри ехэ, шанартай тэжээл бэлэдхэхын түлөө оролдонобди. Энэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ.

Байгша ондо урдынхиһаа бүри ехэ тэжээл бэлэдхэхэбди. Яахадаа иимэ найдамтайгаар мэдүүлнэбибди гэхэдэ, түбхын түрүүндэ хабарай тарилга богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө. Тэрэ саанаа хура бороо орожо, тариалангай гараса һайн. Гадна энэ жэлдэ урдынхиһаа ехэ минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ тариалан, сабшаланда оруулагдаа.

Мүнөө жэлдэ сабшагдаха 320 га олон жэлэй ногоон (костер-безостый, житняк, хяаг гэхэ мэтэ) бүхыдөө минеральна үтэгжүүлгээр үтэгжүүлэгдээ, гарасань һайн. Сабшалан дээрэ 6 мянгаад тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 120 гектар үтэгжүүлэгдэһэн байна. Мүн тэндэ ехэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Шэнэ газар ашаглалгада оруулһанай үсөөр силосэй ургамалнуудай тарилга нёдондонойхиһоо 320 гектараар үргэдхэгдөө. Энэ жэлдэ горох-обёосой, горох-шэниисын холисо ехэ таригдаа. Урда жэлнүүдтэ кукуруза биратай ургаса үгэнэгүй гэжэ, тэрэ таригдахаяа орой болиһон юм. Мүнөө жэлдэ Омско областиин ажахынуудай жэшээгээр кукурузын үрэһэ үдхэнөөр, гектар бүридэ 70 килограмм хүртэхөөр тариха гэжэ шиидээд, энэ аргаар 48 гектарта тарилга хэгдээ. Кукуруза тариха газараа бүхыдэнь һайса үтэгжүүлээбди.

Тиигэжэ байгша ондо урдынхиһаа үлүү үбһэ, силос, малда эдюулхэ таряа талханай зүйл бэлэдхэжэ абаха дүүрэн арга бии. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ сенаж бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, тэрээндэ бэлдэжэ байнабди.

Мүнөө үедэ колхозой правлени, партком бүхы анхаралаа тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ эрхимээр бэлдэхэ хэрэгтэ хандуулна. Эгээн түрүүн үбһэ хуряалга, силос, сенаж даралгада хэрэглэгдэхэ бүхы машина, хэрэгсэлнүүд заһабарилагдажа, бэлэн болгогдоно. Энэ хүдэлмэри яһала урагшатайгаар ябуулагдаа. Һүүлэй байдалаар абаад үзэхэдэ, тэжээл бэлэдхэхэ бүхы хүдэлмэридөө июниин 26 хүрэтэр сүм бэлэн болгогдохо байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ сенаж дараха 500 тонныһ, силос дараха 2 мянган тонныn цементээр ханалагдаһан траншейнүүд баригдажа байна. Мүн үбһэ хуряалгада ябаха хүнүүд, бригада, звенонууд бүридхэгдэнэ.

Энэ жэлэй ургасын һайн байхые хараада абажа, хүсэд оньһожоруулагдамал отряд нэмэжэ эмхидхэнэбди. Хэрбээ нёдондо иимэ нэгэ отряд хүдэлөө һаа, мүнөө жэлдэ хоёр отряд табигдаха. Тиихын тула мүнөө жэлдэ колесно 9 трактор, хажуу галаараа үбһэ баал болгоод ябадаг тракторай тармуурнуудые, 14 морин тармуур, «КИР» түхэлэй косилка, фуражир гэжэ нэрлэдэг хоёр машина нэмэжэ абаад байнабди. Хүсэд бэшэ оньһожоруулагдаһан үбһэшэдэй 14 звено эмхидхэгдэхэ байна. Урда жэлнүүдтэл адли колхозой захиргаанай ажалда ябагшад, мэргэжэлтэд үглөөнэй 5 часһаа 9 час хүрэтэр үдэр бүхэндэ гараар үбһэ сабшаха байна. Тиигэжэ адагынь 120 гектарай ногоон гараар сабшагдаха гээшэ. Энэ тэжээлдэ баһал нэмэри болохо бшуу.

Үбһэндэ орохоһоо урид 2 мянган центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ абаха зорилготойбди. Энэ хүдэлмэрез үглөө мүнөө эхилхэмнай. Гадна манай хонишод, малшад хурьга, тугалнуудта халаахай ногооноор хатаажа абадаг дүршэлтэй. Халаахайе баглаа-баглан болгожо уяад, һүүдэр газарта хатаажа абадагбди. Энэ хүдэлмэридэнь үбһэшэд туһалдаг. Илангаяа хура бороогой, шиигтэй сагта үбһэшэд бүгэдөөрөө халаахай бэлэдхэжэ ородог. Нёдондо энэ аргаар 600 центнер халаахай бэлэдхэһэн байбал, энэ жэлдэ тэрэнһээ ехэ суглуулха һанаатайбди. Юуб гэхэдэ, ногооноор хатаагдаһан халаахай айхабтар аша үрэтэй, витамин элбэгтэй байхаһаа гадна, үбшэлһэн малда тэрэнэй шүүһэ уулгахада эм дом болодог гээшэ. Тиимэһээ энэ хүдэлмэридэ хонишод, тугалшад ехэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Саашадаа ногооной гурил гаргадаг болохын тула энэ жэлдэ шэнэ АВМ-04 машина абаад, тэрэниие тодхохо хүсэлтэйбди.

Энэ жэлдэ сенаж, силос урдынхиһаа эртэ хэжэ эхилэгдэхэ гээшэ. Юуб гэхэдэ, силостэ орохо ургамалнууд эртэ, шэниисэ хаяжа байха үеэр таригдаа. Тиимэһээ июлиин 18—20 багаар силос даража захалагдаха. Силосэй ногоо хуряаха комбайнууд заһабарилагдажа, ороохоной нэгэ комбайн силосэй ногоо хуряахаар таарулагдаа. Мүнөө жэлдэ урдынхиһаа 2—3 мянган тонно силос ехэ дарагдаха хараатай. Иимэ арга бии. Силосэй ургамалнуудай тарилгада бүхыдэнь азотно үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна.

Мүн энэ жэлдэ адагынь 2 мянган центнер үбһэ нёдондонойхиһоо ехэ бэлэдхэхэ байнабди.

Эдэ бүгэдын ашаар ниитынгээ адууһа малые шэмэтэй һайн тэжээлээр хүсэд хангаха байһандаа этигэнэбди. Энэмнай КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ ажалаймнай бэлэг болохо, арбадахи табан жэлые хүсэ ехэтэйгээр угтаха арга олгохол.

А. ИРИНЧЕЕВ,
Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НҮХЭР Э. ХОНЕККЕРТОЙ УУЛЗАА

Июниин 17-до Москвада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер хоёрой хоорондо хөөрэлдөөн болоо. Энэ хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай, зүбшэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар бэе бэеэ бүрин ойлголсолгын, нэгэн һаналай оршон байдалда үнгэрөө.

Аха дүү хоёр партинуудай хүтэлбэрилэгшэд социалис ба коммунис байгуулалтын зорилгонуудай дүүргэлтын ябаса тухай, КПСС-эй XXV съездэ, мүн СЕПГ-гэй IX съездэ бэлэдхэлэй ябаса тухай бэе бэедээ мэдээсэбэ.

Политическэ, экономическэ, научно-техническэ, соёл культурын болон бусад һалбаринуудаар Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Тиихэдээ ерэхэ табан жэлэй туршада хоёр ороной арадай ажахын түсэбүүдые зохилдуулан тааруулха талаар гүрэнэй органуудай мүнөө ябуулжа байһан хүдэлмэриин шухала удха шанар тэмдэглэгдээ.

СССР ба ГДР хоёрой хоорондо бата бэхи холбоо барисаан байгуулагдажа, бэхижэнэ гээд ехэ ханангяар тэмдэглэгдээ. Энэ холбоо барисаан общиствын бүхы һалбаринуудаар байгуулагданхай. Энэ холбоо барисаан гитлеровскэ фашизмые илаһан сагһаа хойшо үнгэрһэн 30 жэлэй ойн һайндэрые тэмдэглэһэн үдэрнүүдтэ илангаяа эли тодоор харагдаа. Энэ ойн һайндэр социалис интернационализмын үзэл сурталай бодото дээрээ һалбаран мандалгые харуулаа, социалис болон коммунис байгуулалтын зорилгонуудые нягта жагсаалтайгаар шиидхэхэ, эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын хэрэгтэ зорюулагдаһан хамтын гадаадын политическэ хараа шугам бэелүүлхэ гэһэн аха дүү хоёр ороной арадуудай шиидэнги байһание харуулаа.

КПСС-эй, СЕПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын олон асуудалнуудые зүбшөө. Уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын орёо, зүришэлдөөтэй байбашье, манай үе сагай гол шэглэл ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха шэглэл хэлбэришэгүйгөөр харгы гаргажа байна гэһэн һанамжа баталагдаа.

ФРГ-тэй Советскэ Союзай, ГДР-эй, ПНР-эй ЧССР-эй баталһан договорнууд, Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээн, ГДР-эй уласхоорондын эрхые мэдэрэлгэ, тиигээд бэеэ даанхай социалис гүрэн боложо, уласхоорондын үргэн оршом соо һууряа эзэлһэн ябадал Европо түби дээрэ оршон байдалые һайжаруулгада ехэ удха шанартай байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа аха дүү оронуудай хамтын политикын үрэ дүн мүн, эб найрамдалай, социализмын хүсэнүүдэй ургажа байгаа нүлөөнэй гэршэ мүн боло[illegible]э.

Мүнөө аюулгүй ба[illegible]алай, хани харилсаанай талаар гүрэнүүдэй ниит[illegible] Европын зүблөөнэй түг[illegible]хэхы шатые эгээн дээд[illegible] хэмж[illegible]ндэ энэ оной июль[illegible]арада үнгэргэхын тула [illegible]ухы юумэн хэгдээ гэһ[illegible] һанамжа уулзалга дээрэ х[illegible]эгдээ. Зүблөөнэй амжалта хадаа бүхы гүрэнүүдэй хоорондо тааруу хөөрэлдөө хэхэ, бэе бэедээ ашатай туһатай холбоо хүгжөөхэ шэнэ һайн арга боломжонуудые нээхэ байгаа. Энээндэ түб Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэг хороохо тухай мүнөө Венэдэ боложо байгаа хөөрэлдөөнэй амжалта мүн лэ туһалха байгаа.

Өөһэдынгөө партинууд болон оронуудай энэ зорилго туйлаха хэрэгтэ бүхы хэмжээгээр туһалхаар бэлэн байһание мэдүүлээд, уулзалгада хабаадагшад оршон байдалай түгшүүрил һуладхалгын дайсадай, арадуудай амгалан харилсаанай дайсадай аашанууд тушаа һэргэг байхые һануулаа.

Энэ оной намар Советскэ Союзда ГДР-эй партийно-правительственна делегациин ерэхэ тухай хэлсээн баталагдаа.

Өөһэдынгөө партинуудай Центральна Комитедүүдэй, бүхы коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хүсэлые тодорхойлон, Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын аха дүү арадуудай бүхы талын хани харилсаа, хани барисаае саашадань хүгжөөхэ, шэнэ шатада гаргаха хэлбэришэгүй шиидэнги байһанаа нүхэд Л. И. Брежнев, Э. Хонеккер мэдүүлээ.

РСФСР-эй ЮҺЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СПИСОК

БУРЯАДАЙ АССР

[illegible]ушкова Лидия Никитична, Улаан-Үдын нарин [illegible]ын комбинадай сортировщица. Октябрьска ок[illegible]

[illegible]родайвода Константин Матвеевич, КПСС-эй [illegible]яадай обкомой хоёрдохи секретарь. Улаан-Үдын [illegible]уг.

[illegible]емёнов Бато Семёнович, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ. Прибайкальска округ.

Трубицын Евгений Георгиевич, РСФСР-эй автомобильна транспортын министр. Забайкальска округ.

Цыремпилова Гомбо-Цырен Гончиковна, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон. Сэлэнгын округ.

[illegible]АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

[illegible]уряадай АССР-эй Верховно Соведэй Прези[illegible] нигэжэ **тогтооно:**

[illegible]уряадай Автономито Совет Социалис Республи[illegible] юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи [illegible]ние Улаан-Үдэ хотодо 1975 оной июлиин 4-дэ [illegible]аха.

[illegible]уряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

[illegible]уряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

[illegible]лаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
[illegible]975 оной июниин 18.

Центральна һунгуулиин комиссиин заседани

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседанинуудай зал соо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин заседани болобо.

Комиссиин түрүүлэгшэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь, Социалис Ажалай Герой **Б. З. Поздеев** заседанияа нээгээд, Центральна һунгуулиин комиссиин секретарь, КПСС-эй Буряадай обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша А. Б. Бардоновто үгэ үгэнэ.

Нүхэр Бардонов боложо дүүрэһэн һунгалтын дүнгүүд тухай суглараргшадта тобшохоноор хөөрэжэ үгөө.

Удаань Б. З. Поздеевэй Центральна комиссиин соносхохо мэдээсэлые уншажа үгэхэдэнь, сугларагшад нэгэн дуугаар баталан абаа. Энээгээр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Центральна һунгуулиин комисси хүдэлмэриеэ дүүргэбэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ (ЮҺЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ) ҺУНГАҺАН ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ЦЕНТРАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН КОМИССИИН

МЭДЭЭСЭЛ

Буряадай АССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведые һунгаха һунгалта 1975 оной июнин 15-най воскресенидэ Буряадай Автономито Совет Социалис Республикада болобо.

Һунгуулиин бүхы участогуудта дуугаа үгэлгэ нютагай сагаар үглөөнэй 6 часта эхилээд, үдэшын 10 часта дүүрэһэн байгаа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалта КПСС-эй XXV съездэдэ бэлдэлгэһээ уламжалан, ажалшадай политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда боложо үнгэрбэ. Хаа хаанагүй һунгагшад эдэбхи ехэтэй, эмхидхэл һайнтай байһанаа харуулаа.

Верховно Соведые һунгаха һунгалта үнгэргэхын тула һунгуулиин 150 округ эмхидхэгдэһэн байна. Буряадай АССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведые һунгаха һунгалтатай сасуулбал, һунгуулиин округуудай тоо 13-аар олошороо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалтын дүнгүүд тухай дүүрэн мэдээсэлнүүдые Округной һунгуулиин бүхы комиссинуудһаа Центральна һунгуулиин комисси абаһан байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые һунгаха һунгалтада һунгагшадай 99,92 процентнь хабаадаба. 535.570 һунгагшад гэхэ гү, али һунгалтада хабаадаһан бүхы хүнүүдэй 99,82 процентнь Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай түлөө һунгуулиин бүхы округуудта дуугаа үгэһэн байна. 946 һунгагшад гэхэ гү, али һунгалтада хабаадаһан хүнүүдэй 0,18 процентнь депутадта кандидадуудые арсажа, дуугаа үгөө.

Һунгуулиин округ бүхэнһөө ороһон материалнуудые хаража үзөөд, «Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалта тухай дүримэй» 38-дахи статьягай үндэһөөр һунгуулиин бүхы 150 округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаһан депутадуудые Центральна һунгуулиин комисси бүридхэлдэ абаба.

Һунгагдаһан бүхы депутадууд коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй еһотойл түлөөлэгшэд болоно. 69 хүн гэхэ гү, али 46 процентнь хүдэлмэришэд ба колхознигууд, 50 хүн гэхэ гү, али 33,3 процентнь эхэнэрнүүд, 52 хүн гэхэ гү, али 34,7 процентнь партийнабэшэ хүнүүд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай бүридэлдэ ороно. Һунгагдаһан депутадуудай 22 хүн гэхэ гү, али 14,6 процентнь 30 хүрэтэр наһатай, 16 хүн гэхэ гү, али 10,6 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай 63,3 процентнь үнгэрэгшэ зарлалай депутадууд байгаагүй.

Һунгагдаһан депутадуудай список доро толилогдоно.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЮҺЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАГДАҺАН ДЕПУТАДУУДАЙ

СПИСОК

Улаан-Үдэ хото

СОВЕТСКЭ РАЙОН

Убеев Вадим Прокопьевич, Улаан-Үдэ городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Лазовско 1-дэхи округ.

Томская Аграфена Егоровна, «Туяна» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй 3-дахи цехэй мотористка, Серовско 2-дохи округ.

Базаров Вандан Бадмаевич, КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь, Свердловско 3-дахи округ.

Ямпилов Баудоржа Базарович, Буряадай АССР-эй композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Советскэ 4-дэхи округ.

Хорват Любовь Ильинична, городууд хоорондын телефонно станциин телефонистка, Некрасовска 5-дахи округ.

Жукова Евгения Митрофановна, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой электрогагнууршан, Ранжуровска 6-дахи округ.

Абашеев Анатолий Павлович, Улаан-Үдын авиапредприятиин пилот, Борсоевско 7-дохи округ.

Завгородняя Мария Федосеевна, Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министр, Левобережнэ 8-дахи округ.

Галушевская Галина Алексеевна, Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой электромеханическа цехэй изолировщица, Стеклозаводской 9-дэхи округ.

Сахинова Галина Гавриловна, Улаан-Үдын шэлэй заводой шэл отологшо, Ваганжановска 10-дэхи округ.

Гоголев Михаил Иванович, Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгэй алба хаагша, Подкаменска 11-дэхи округ.

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

Свиридюк Евгений Ануфриевич, Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятиин жолоошон, Шишковско 12-дохи округ.

Беляков Анатолий Михайлович, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь, Калининска 13-дахи округ.

Вострикова Валентина Ивановна, Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой слесарь-хабсаргагша, Лысогорско 14-дэхи округ.

Жалсараев Дамба Зодбич, Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Вузовска 15-дахи округ.

Беломестнов Георгий Иванович, Улаан-Үдын депогой электровозой машинист, Железнодорожно 16-дахи округ.

Дмитриев Сергей Семенович, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр, Пушкинскэ 17-дохи округ.

Васильева Мария Филатовна, Улаан-Үдэ хотын 14-дэхи дунда һургуулиин багша, Горьковско 18-дахи округ.

Красовская Анна Федоровна, барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын штукатур-малярнуудай бригадир, Красноармейскэ 19-дэхи округ.

Медведев Иван Степанович, Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой директор, Мухинска 20-дохи округ.

Шухова Лилия Федоровна, Улаан-Үдын теплоэлектроцентралиин управлениин дежурна электромонтер, Комсомольско 21-дэхи округ.

Тодоева Мария Намсараевна, Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагон хабсаргалгын цехэй шэрдэгшэ, Аршанска 22-дохи округ.

Рыжаков Семен Екимович, Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой кузнечнэ цехэй термист, Орешковскэ 23-дахи округ.

Асеев Анатолий Семенович, Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой начальник, Индустриальна 24-дэхи округ.

Сайданов Владимир Цыденович, барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир, Заводской 25-дахи округ.

Николаев Андрей Степанович, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой машинист - компрессорщик, Верхнеберезовско 26-дахи округ.

Фомина Тамара Владимировна, Улаан-Үдын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой хабсаралгын цехэй слесарь-хабсаргагша, Энергетическэ 27-дохи округ.

Доржиева Ханда, Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой 12-дохи цехэй хүдэлмэришэн, Гарнаевска 28-дахи округ.

Колодина Валентина Александровна, Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой 16-дахи цехэй радист, Чайковскиин 29-дэхи округ.

Леонов Владимир Михайлович, КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь, Краснодонско 30-дахи округ.

Бирюков Владимир Георгиевич, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь, Гастелловскэ 31-дэхи округ.

Волков Вениамин Арсеньевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ, Пролетарска 32-дохи округ.

Булдаев Сергей Николаевич, КПСС-эй Буряадай обкомой хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба худалдаа наймаанай таһагые даагша, Восточно 33-дахи округ.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

Ербанова Зинаида Архаровна, Улаан-Үдын трикотажна фабрикын нэхэгшэ, Заудинска 34-дэхи округ.

Раднаев Владимир Доржиевич, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, Геологическа 35-дахи округ.

Белых Любовь Михайловна, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай штукатур-маляр, Телецентровскэ 36-дахи округ.

Мохосоев Маркс Васильевич, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ, Школьно 37-дохи округ.

Тихонова Валентина Васильевна, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн, Солнечно 38-дахи округ.

Альцман Клавдия Павловна, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор, Фабрична 39-дэхи округ.

Пивоваров Николай Буинович, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, Павловска 40-дэхи округ.

Кузнецова Валентина Владимировна, трамвайн управлениин подстанциин дежурна электромонтер, Трубачеевскэ 41-дэхи округ.

Яньков Владимир Николаевич, Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулгын комбинадай столяр, Лесозаводской 42-дохи округ.

Чукаев Александр Дмитриевич, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь, Жердевскэ 43-дахи округ.

Восканянц Константин Арташесович, Буряадай баримгын управлениин начальник, Ключевской 44-дэхи округ.

Ангапов Семен Васильевич, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой хоёрдохи секретарь, Сосновско 45-дахи округ.

Полторацкий Борис Алексеевич, барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин шулуушадай комплексно бригадын бригадир, Тобольско 46-дахи округ.

Антакшинова Инесса Александровна, Октябрьска районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Октябрьска 47-дохи округ.

Арбугаева Людмила Прокопьевна, Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай консервын заводой хүдэлмэришэн, Мясокомбинадска 48-дахи округ.

Щекотов Иннокентий Кузьмич, «Правда Бурятии» газетын редактор, Южнэ 49-дэхи округ.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Мадыева Любовь Данцарановна, Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министр, Баргажанай 50-дахи округ.

Шелковникова Галина Ивановна, Баргажанай-Адагай загаһанай комбинадай станочница, Баргажанай-Адагай 51-дэхи округ.

Кораблев Аркадий Иванович, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Байкальска 52-дохи округ.

Раднаев Лев Будаевич, КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь, Үрөөгэй 53-дахи округ.

Гатапов Сергей Ламажапович, Уланай колхозой түрүүлэгшэ, Уланай 54-дэхи округ.

БАУНТЫН АЙМАГ

Козулина Ольга Васильевна, «Амалатский» совхозой һаалишан, Багдаринай 55-дахи округ.

Филько Александр Семенович, Буряадай Ажалай Улаан Тугай орденто территориальна геологическа управлениин начальник, Ципиканска 56-дахи округ.

БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГ

Плотников Александр Иванович, КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь, Бэшүүрэй 57-дохи округ.

Калашников Кондрат Афанасьевич, КПСС-эй Буряадай обкомой захиргаанай органуудай таһагые даагша, Партизанска 58-дахи округ.

Ангархаев Буда Дабаевич, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр, Охин-Булагай 59-дэхи округ.

Цыбикова Дулма Самбуевна, Бэшүүрэй совхозой хонишон, Шэбэртын 60-дахи округ.

Монохонов Дмитрий Федорович, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизатор, Бага-Куналейн 61-дэхи округ.

Павлова Федора Андреевна, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан, Ара-Хэрээтын 62-дохи округ.

ЗЭДЫН АЙМАГ

Бекетова Аграфена Федоровна, Торинн совхозой һаалишан, Торинн 63-дахи округ.

Семенов Бато Семенович, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ, Оёорой 64-дэхи округ.

Поддельский Иннокентий Павлович, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор-кукурузашан, Борьёогой 65-дахи округ.

Жаргалов Сандак Базарович, КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь, Петропавловска 66-дахи округ.

Цыбикжапов Дондок Юможапович, Зэдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Дэрэстэйн 67-дохи округ.

Потепалов Александр Романович, Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министр, Зэдын 68-дахи округ.

ЯРУУНЫН АЙМАГ

Гурожапова Цырен-Дулма Жамбаловна, Нарһатын совхозой һаалишан, Нарһатын 69-дэхи округ.

Белоусов Иван Григорьевич, «Дружба» колхозой тракторист, Эгэтын 70-дахи округ.

Модогоев Андрей Урупхеевич, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, Гүндын 71-дэхи округ.

Жамсуев Бато-Мунко Цыденович, КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Витимэй 72-дохи округ.

ЗАГАРАЙН АЙМАГ

Хабалов Михаил Михайлович, Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр, Загарайн 73-дахи округ.

Смолин Александр Владимирович, «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ, Бэрээнэй 74-дэхи округ.

Ендонов Чимит Вампилович, Буряадай АССР-эй финансын министр, Дээдэ-Элхиин 75-дахи округ.

Цыденова Ешин-Хорло Дондуковна, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, Элхиин 76-дахи округ.

Оглы Анатолий Ибрагимович, Зүүн Сибириин түмэр замай Горхон станциин локомотивна депогой электровозой машинист, Горхоной 77-дохи округ.

Бушуева Галина Анатольевна, Хандагатайн леспромхозой шпала хэдэг заводой станочница, Шэнэ-Элхиин 78-дахи округ.

Гаврилова Антонина Алексеевна, Эрхирэгэй совхозой 2-дохи отделениин теплицын комбинадай бригадир, Хүрбын 79-дэхи округ.

Михальченко Альбина Романовна, Онохойн модоной комбинадай үйлэдбэриин участогай станочница, Онохойн 80-дахи округ.

Гончиков Дугаржаб Джалсанович, Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссар, Доодо-Тайлсын 81-дэхи округ.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ

Бутуханов Николай Васильевич, Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр, Закаменскын түбэй 82-дохи округ.

Лосев Андрей Алексеевич, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Юнхэрэй руднигай бутаруулгын отделениин хүдэлмэришэн, Закаменскын заводской 83-дахи округ.

Бальжурова Надежда Дашиевна, Санагын совхозой мал адуулагша, Санагын 84-дэхи округ.

Михеев Николай Батович, КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь, Цахирай 85-дахи округ.

Николаев Базыр Иннокентьевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Михайловкын 86-дахи округ.

Бандеев Ринчин Лобанович, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозй директор, Баян-Голой 87-дохи округ.

КАБАНСКЫН АЙМАГ

Берещинов Александр Степанович, КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь, Кабанскын 88-дахи округ.

Хмелев Алексей Иванович, Кабанскын совхозой директор, Твороговско 89-дэхи округ.

Цыденжапов Бадмацырен Цыбикович, Буряадай АССР-эй прокурор, Тресковско 90-дэхи округ.

Пермяков Виктор Петрович, «Шергинский» совхозой тракторист, Шергинскэ 91-дэхи округ.

Харжеева Елизавета Баяндаевна, Ойморой совхозой һаалиин фермые даагша, Байгал-Кударын 92-дохи округ.

Данько Александр Александрович, Кабанскын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Ойморой 93-дахи округ.

Пушкарева Тамара Алексеевна, Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй заводой оператор, Каменска заводской 94-дэхи округ.

Еремин Георгий Андреевич, Буряадай АССР-эй ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министр, Каменска поселково 95-дахи округ.

Стрежнева Алевтина Александровна, Буряадай барилгын управлениин 8-дахи СМУ-гай 1-дэхи участогай штукатур-маляр, Сэлэнгын 96-дахи округ.

Яркина Людмила Павловна, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай хүдэлмэришэн, Вилюйскэ 97-дохи округ.

Кванталиани Александр Александрович, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник, Бабушкинска 98-дахи округ.

Черноусов Геннадий Антонович, «Забайкаллес» комбинадай Байгалай модоной баазын түмэршэ дархан, Выдринэй 99-дэхи округ.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

Чимитова Цырма Цыбденовна, Хэжэнгын совхозой һаалишан, Хэжэнгын 100-дахи круг.

Бардонов Александр Бадлаевич, КПСС-эй Буряадай обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша, Худанай 101-дэхи округ.

Баяртуев Ринчиндоржи Гыргеевич, КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь, Чисааньн 102-дохи округ.

ХУРАМХААНАЙ АЙМАГ

Черныш Владимир Ильич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Хурамхаанай 103-дахи округ.

Цыренова Мария Мосоевна, Дэрээнэй совхозой мал адуулагша, Дэрээнэй 104-дэхи округ.

Дагбаев Ким Дамдинович, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь, Аргадын 105-дахи округ.

ХЯАГТЫН АЙМАГ

Бородуля Михаил Тимофеевич, хилэ хамгаалгын сэрэгэй алба хаагша, Хяагтын 106-дахи округ.

Курдюкова Полина Георгиевна, Хяагтын аймагай больницын врач, Ленинскэ 107-дохи округ.

Осеев Иван Перфильевич, Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, Наушкын 108-дахи округ.

Сахьянов Владимир Афанасьевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Слободско 109-дэхи округ.

Замбалаева Цында-Сурун Дашиевна, «Пограничный» совхозой Харанхын һүнэй фермын ахалагша һаалишан, Хяагтын адагай 110-дахи округ.

Павлов Петр Михайлович, КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь, Хираанай адагай 111-дэхи округ.

Красикова Полина Михайловна, Худэриин совхозой һаалишан, Худэриин 112-дохи округ.

Зинченко Иван Павлович, Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ, Тамирай 113-дахи округ.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ

Конев Гавриил Михайлович, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь, Мухар-Шэбэрэй 114-дэхи округ.

Иванов Ефим Васильевич, «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Хонхолын 115-дахи округ.

Маханов Маэн Федорович, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, Түгнын 116-дахи округ.

Петрова Анна Матвеевна, «Забайкалец» совхозой һаалишан, Шэнэ-Заганай 117-дохи округ.

Горчаков Василий Александрович, Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгэй алба хаагша, Суулгын 118-дахи округ.

АХЫН АЙМАГ

Наханцаков Базар-Сада Цыреторович, «50 лет Октября» колхозой мал адуулагша, Ахын 119-дэхи округ.

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГ

Раднаев Даши-Нима Тыжебрович, Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин начальник, Горячинска 120-дохи округ.

Шелковников Николай Ефимович, КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь, Зырянска 121-дэхи округ.

Ланец Людмила Макаровна, «Прибайкалец» колхозой һаалишан, Турунтаевын 122-дохи округ.

Яшевский Александр Анатольевич, Сэлэнгын модоной баазын хахад автоматическа линиин оператор, Ильинскын 123-дахи округ.

Гаськов Михаил Михайлович, КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша, Таловска 124-дахи округ.

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ АЙМАГ

Кривочуприн Владимир Михайлович, Главбамстройн «Нижнеангарсктрансстрой» трестын эрхилэгшэ, Нижнеангарска 125-дахи округ.

Бутакова Людмила Павловна, Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой һаалишан, Хойто-Байгалай 126-дахи округ.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГ

Лхамажапова Наталья Бабасановна, «Эрдэм» колхозой һаалишан, Новоселенгинскэ 127-дохи округ.

Ванкеев Жамсо Бальжинимаевич, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Сэлэн-Дүүмын 128-дахи округ.

Бадиев Александр Алексеевич, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь, Тохойн 129-дэхи округ.

Медведев Назар Ермилович, Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министр, Гусиноозерско 130-дахи округ.

Бадмаева Лидия Нимаевна, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой һаалишан, Жаргалантын 131-дэхи округ.

Даржаев Иринчин Дармаевич, Бага-Холбоолжоной разрезэй директор, Шахтинска 132-дохи округ.

Шагдаров Максим Жамсаранович, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь, Первомайскиин 133-дахи округ.

Титов Василий Иннокентьевич, Профессиональна Союзуудай Буряадай областной Соведэй түрүүлэгшэ, Строительна 134-дэхи округ.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ

Моглоев Анатолий Дамдинович, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь, Тоорын 135-дахи округ.

Имеева Хорло Аюшеевна, Түнхэнэй совхозой һаалишан, Хэрэнэй 136-дахи округ.

Максимов Логей Андриянович, «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ, Түнхэнэй 137-дохи округ.

Митыпов Цыремпил Цыдыпович, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени ба радио-дамжуулгын комитедэй түрүүлэгшэ, Толтойн 138-дахи округ.

Лысов Валентин Федорович, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь, Туранай 139-дэхи округ.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ

Горбунов Павел Алексеевич, Улаан-Үдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, Гүрэльбын 140-дэхи округ.

Черняков Иван Давыдович, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь, Ивалгын 141-дэхи округ.

Николаев Борис Николаевич, КПСС-эй Буряадай обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша, Оронгын 142-дохи округ.

Редикальцев Петр Иванович, «Дружба» колхозой механизатор, Тарбагатайн 143-дахи округ.

Болонев Денис Прокопьевич, «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ, Жэрэмэй 144-дэхи округ.

Шомоев Клим Кириллович, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь, Хүйтэнэй 145-дахи округ.

Очирова Дашима Гимниндармаевна, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын 3-дахи отделениин һаалишан, Доодо-Ивалгын 146-дахи округ.

ХОРИИН АЙМАГ

Доржиева Галина Дубшановна, Анаагай совхозой ахалагша хонишон, Хориин 147-дохи округ.

Арефьев Алексей Дмитриевич, Хориин леспромхозой комплексно бригадын бригадир, Ашангын 148-дахи округ.

Дарханов Виктор Улаханович, КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь, Үдын 149-дэхи округ.

Серебренников Дмитрий Дмитриевич, «Забайкаллес» комбинадай начальник, Тээгдын 150-дахи округ.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалтын урда тээхи үдэрнүүдэй агитатор Дарима Дабаевна Санжина (Улаан-Үдын Октябрьска район) һайнаар хүдэлжэ гараа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ҮБГЭН ЛУГОВОДОЙ ҮҮСХЭЛ

Михаил Михайловичай сабшалан дээрээ хүрэжэ ерэхэдэнь сугтаа ажалладаг Родион Калашников Иватим Хохлов хоёрынь үни ерэнхэй, ханаабаар билтарса үрдажа байһан уһаяа һубагуудаар тараажа, сүлөөгүй байбад. Тракторай зогсохотой адли Михаил үбгэн кабина сооһоо залуу хүбүүндэл саб байса һүрэн буугаад:

— Родион Кузьмич, уһамнай яагаа ехээр хүрэжэ ерэбэ гээшэб. Һүүлэй хоёр үдэрэй наран хадын ондолиие иигэжэ хайлуулаа бы, — гэн, үглөөнһөө хойшо плугтай трактор ЛМО-һоо абахын түлөө яажа ябаһанаа нүгөөдүүлдээ хөөрэбэ.

— Энэ тракторынь огородшод буляалдаад һалабагүйл. Арай гэжэл хахад үдэрөөр хэлсэжэ асараабаб. Зай түргэн һубагуудаа малтуулаад бусая. Рассадаяа һуулгажа байһан тэдэнэр баһал хүлеэнги байха, — гээд, луговодуудай звеное даагша Михаил Максимов ехэ ханаабын эрье зубшан саашалба.

Үбгэн луговодуудай звеное хүтэлбэрилэгшэ Михаил мүнөө 73 наһатай. Үни пенсидэ гараһаншье һаа, гар һула һуудаггүй, түрэл колхозойнгоо ажалда хүдэлмэрилһэн зандаа юм. Арба найман жэлэй туршада лутоводоор хүдэлжэ байһан Михаил Михайловичай звенодо зургаан луговод — бултадаа өөрынь наһанай үбгэд ажалладаг. Тиимэһээ бүхы ажалаа өөһэдөө мэдээд лэ бүтээдэг заншалтай.

Анханда иимэ наһатайшуулай багахан коллектив эмхидхэгдээгүй байжашье магад бэлэй. Ушарынь хадаа пенсидэ һаял гараад байһан Михаил Михайлович колхозой түрүүлэгшын иигээд амарха гүт гэжэ асуухада, гайхангяар урдаһаань хараад:

— Пенсидэ гарабал заабол ажалһаа сүлөөлэгдэдэг юм бы? Даажа ябаһан сабшалангыемни хэндэ тушаахатнайб? Арсахагүй һаатнай үшөө хоёр жэл ажаллаһууб, — гэжэ гомдонгёор хэлээ һэн.

Үбгэн луговодой иигэжэ хэлэхыень хүлеэгээгүй байһан колхозой түрүүлэгшэ абаһаар нилээд мэгдэжэ, баяртайгаар зүбшөөгөө бэлэй.

Михаил Максимов пенсидэ гараһан түрүүшынгээ жэлдэ хубидаа сабшалан даажа абаһан луговодуудые нэгэ гү, али хоёр звено болгон хамтадхаха дурадхал оруулаа һэн. Тиигэжэл иимэ коллектив эмхидхэгдээ бэлэй. Ушарынь хадаа звено болгогдоогүй байхадаа луговодуудай ажалай жэгдэ хэгдэдэггүй дээрэһээ үбһэ ногооной ургаса жэл бүри дээшэлдэггүй һэн гэхэ гү, али луговодууд ганса бэеэ хараад өөһэд хоорондоо ямаршье туһа хүргэдэггүй байгаа. Энэл дутагдалыень Михаил Максимов олон жэлэйнгээ дүршэл дээрэ элирүүлээ бшуу.

Абаһаар ганса өөрынгөө бэшэ, мүн бүхы зургаан луговодуудай ажалые зэргэ эмхидхэн хүтэлбэрилхэнь нилээд хүндэ шэнгеэр һанагдаа һэн. Заримдаа тэрэ буруушье юумэ хэбэ хаб, намайе өөрөө хүтэлбэрилэгшэ болохо һанаатай иигэбэ гэжэ нүгөөдүүлни бододоггүй юм аабза гэжэ дотороо шэбшэхэдээ һаналынь бүришье муудадаг байгаа. Тэдэ сагай ошохо бүри далда нюусаар ажаглахадань звеногойнь луговодууд улам баярлаһан шэнгеэр үзэгдэдэг боложо, сэдьхэлынь тэниигээ. Ушао нимэһээ суг ажалладаг луговодуудынь звеногой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо колхозойнгоо агроном-мелиоратор-та трактор, машинаһаа эхилээд, минеральна үтэгжүүлгэ, ногооной үрэһэ эрижэ

үглөөнһөө үдэшэ болот правлениин богоһо элээхэ болёод, гансал Михаил Ми хайловичтаа найдажа, сүлөө тэй болоо ха юм.

Тэрэл сабшалан дээрэһ жэл бүри тогтууритай ба ургаса ургуулжа, үбһэ ж жээл ехээр хуряаха гэ ганса нэгэ жэлэй хэрэг б шэ. Энээнэй түлөө олон ж дэ таһалгаряагүй даамайга ажаллаха хэрэгтэй. Мих Максимовай звено ногоон ургаса эрид дээшэлүүлх тула нэн түрүүн газара гаа үрэжэл һайжаруул тиигээд уһалууритай бол хүдэлмэри үргэнөөр ябу на.

— Звенодомнай ехэ сабшалан даалгагданхай. Б хы 755 гектар сабшалан мнай 699 гектарынь хана һаа уһалагдана. Үнгэрһ габшагай хоёр һарын тур да ЛМО-гой механизато нууд 3 мянга гаран тон наг шэбхэ зөөжэ тараа Тиихэдэ 400-гаад гектар с шалан дээрээ 80-яад тон минеральна үтэгжүүлгэ ор лаабди. Мүн сабшалан ехэхэн газар дошо, дэгну һээ сэбэрлэгдэә. Ногоон үрэһэ тариха, үтэг хэхэ д баряа сум дүүргээбди. Э хүдэлмэримнай мүнөө түл үргэлжэлүүлэгдэнэ, — гэ үбгэдэй звеное хүтэлбэр лэгшэ Михаил Максим тобшохоноор хөөрэнэ.

Нээрээшье звеногой шүүдэй хэһэн ажал нилы ехэ. Жэл бүри иигэжэ ажа лаһанай ашаар лэ гектар дунда зэргээр 24—25 цен нер үбһэ хуряажа ам гээшэ. Байгша ондо энэ зв но гектар бүриһөө 25 цен нер үбһэ суглуулжа абаха зорилго хараалан ай.

Энэ үбгэжөөлтэй хөөрэлд жэ байхадаа:

— Танай звенодо бү наһатайшуул, дүй дүршэ тэй луговодууд ажалла Саашадаа өөһэдынгөө на дамтай халаан болохоор з луушуулые хэр һургана — гэжэ асуухадамнай Ми хаил Михайлович Иватим Митрофанович хоёр хоорон доо хэлсэһэн мэтэ:

— Тиимэ һургаадхи хэн байхаб даа. Мүнөөш бүхы ажалнай оньһон техни кын хүсөөр хэгдэдэг болоо. Газарайнгаа үрэжэлые мүү хаангүй, абтаһан ургас зэргээр ашыень харюулха байбал, хэзээдэшье баян х шэгтэй байхал даа. Энээн мүнөө хүндэ заажа, ойлгуу жа үгэхые оролдоһоной үлүү ха юм. Хүн бүхэн, ер багагүй мэдэхэ болон бшуу, — гэжэ зэргэ шаху харюусаа бэлэй.

Һайн дураараа звено б лон хамтаржа, ажалаа нэ жэгдээр бүтээдэг луговоду дай үрданайнгаа солые бу руулангүй хүдэлмэрилх оролдодог байһандань н лээд баясамаар һэн. Юуб хэдэ. түрэл ажахын түб һан шэнэ илалтын нэгэл ба багша сэхэ эндэһээл эхи ха юм. Тиимэ бэшэ гү?

Вл. ЖИГЖИТОВ, манай корр.

Авторай фото.

Мухар-Шэбэрэй, «Заганский» колхоз.

Республикын эдир бэшэгшэдэй слёт

№ 46

1975 ОНОЙ ХҮҮГЭДЭЙ ОЛИМПИАДА, АМАР МЭНДЭ!

Июниин 17-до эдир бэшэгшэдэй республиканска слет нээгдэбэ. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай директор Ц. Ж. Жамсарано оролтын үгэ хэлэжэ, слет нээбэ.

Уран зохёолой холбооной дэргэдэхи хүүгэдэй литературын секциин хүтэлбэрилэгшэ, поэтесса Ц-Д. ДОНДОКОВА үхибүүдэй бэшэhэн юумэнүүд тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ. Уран зохёолой холбооной литературна консультант Ц. Р. ГАЛАНОВ үхибүүдэй повестиин, рассказуудай шэнжэлэл хээ. СССР-эй Науканудай академиин Сибириин таhагай Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Ц-А. Д. ДУГАРНИМАЕВ үхибүүдэй бэшэhэн очеркнууд, зураглалнууд тухай өөрынгөө hанамжануудые хэлээ. Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулиин буряад хэлэнэй, литературын багша Х. Д. ДАМДИНОВА литературна кружогой хүдэлмэриин удха шанар тухай, өөрынгөө дүршэл тухай хөөрэбэ.

Хүдөөгэй hургуулинуудhаа ерэhэн багшанар Н. Д. ДОНДОКОВА (Хэжэнгэ), Н. Д. ЖАМСУЕВА (Хори,), С. Д. СОТНИКОВА (Түнхэн) болон бусад нүхэд үгэ хэлээ. Үхибүүд өөhэдынгөө зохёолнуудые уншаа.

Эдир бэшэгшэдэй следой хүдэлмэридэ гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, уран зохёолшод, журналистнар хабаадана. Мүнөө слет гурбадахи үдэрөө хүдэлмэрилжэ байна.

Хүүгэдэй бэшэhэн юумэнүүдые шэнжэлэн шалгаhан поэтесса Ц-Д. Дондоковагай статьяе эдиршүүлэй, багшанарай, түрэлхидэй анхаралда толилбободи.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Д. Дугарнимаев элидхэл хэжэ байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотонууд.

УРАН ЗОХЁОЛШО БОЛОХО ГЭБЭЛ...

Уран зохёол тээшэ алха-даа татажа, үшөө элэжэ эзгүй шэнэхэн гуурhаа- өөрөө бэшэжэ туршаад хэ гэhэн бодол hэдэлнүүд агшадай дунда үеын үедэ даг гээшэ ааб даа. Гэбэ-е манай совет социалис ература энээндэ эхын эн-элээр хандажа, үхибүү- оюун бэлиг зүб тээ-нь зүглүүлэн, заабари шэлөө үгэн, ерээдүйнгөө аан болохо хүнүүдые, аал hаа, «үлгыдөө» бай-аань хойшо хүмүүжүү- абаха гэжэ оролдодог. мнай ехэл hайхан зан- болоно. Уран зохёол эгыгөөр шудалха, энээн- сэдьхэлээ үгэн хандаха р, булта уран зохёол- болохошьегүй hаа, энэ л ябуулгада хабаадалса-на, хайша хэрэг гү, али р нэгэ уялга дүүргэжэ ан шэнги байхагүй, hай- сэдьхэлтэй хүнүүд бо-, арад зонойнгоо ниитын ые зүрхэ сэдьхэлэйнгээ мэдэрэлтэ hvдаhануу- холбожо, эрмэлзэл үгэ- ябадал үнэхөөрөөл ёhо- хүнэй дүрэ шарай тэм- энэ бэшэ гү? Энэл гүбэ манай хүн түрэhэнэй эр- ажал!

Мүнхэ байдал хадаа ду- хабар, дуун гээшэ гэ-лэлээ hаа, буруу болохо- Эдэ гурбан үгэ хүнэй жо ядахаар шэнэ үгэ- бэшэ. Теэд эдэ үгэ-най дууhахагүй, заха ргүй мүнхэ гээ hаам, баhал намда арса-й байхат. Эдэ гурбан үгэ-най гурбан эрдэни шэн-туяа гэрэл сасаран, хэ- хэтэдэ өөрынгөө бадар- байhан хүсэ буурахагүй ом. Хэр магад, тон за-ан уран зохёолоо эдэ анай хамтарhан маха- эдэнэй нэгэ халуухан гээ hаам, баhал таанад өөхэ байхат.

...эрэлэй министерство, болон манай Уран зо-шодой холбооной үүс-эр үнгэртэгдэдэг зан-а слёт, олимпиаданууд шадай дунда ямар нэгэ ...эн hэбшээн байхаhаа манай Буряадай уран ой хүгжэлтэдэ тон ехэ шанартай. Магад, энэ иадада хабаадаха за-нүүд соомнай 80—90-жуудай уран зохёолой шарай ябажа байгаа (хөөргэжэ хэлэжэр- байгаа hаам хүлисэнэ. Би мүнөө үхибүүдэй иадада гурбадахияа алсажа байнам. Хэдэн үдhаа ороhон зохёол-е уншажа, шэнжэлжэ, cooho 35 хүнэй эрхи-эрхим хүдэлмэринүү-илгажа, эгээл эдэ олимпиадада ха- болобо, гэжэ эбэриень гаргалса-эхэ үүргэ нам дээрэ оо. Тиимэ ушар эз энэ үүргые тон ха-татай, өөрымни урач ой hэшхэлтэй холбоотой гэжэ hанажа, энээндэ тон ехэ анхарал табигдаа. Теэд би энээндээ дадашоод, ёhошолон hанадаг болоходоо, hүни үдэршье hаань, үхибүүдэй зохёолтой уулзажа, тон ехэ халуун хөөрөө, барисаа хэhэндээ урилхэхэгүй, харин уран үгэнүүдээрээ дамжан, дүү нүхэдтээ сэдьхэлнүүдээ урда урдаhаа нээлсэхэдээ, мүн лэ бүлеэхэн hэбшээндэ гансаа хасараа бэшэ, харин зүрхэеэ сохюулhандаа, дотор махабадай тэжээл абаhан шэнги байдаг.

Энэ жэлдэ 130 хүнэй хүдэлмэри үзөөд байнам. Энэмнай нэгэ-нэгэ шүлэг гү, али нэгэ-нэгэ рассказ, очеркнууд бэшэ ааб даа, бүхэли дэбтэрнүүд байха: шүлэгүүд, рассказууд, очеркнууд, зураглалнууд, найруулганууд гээд олон жанрай олон янзын хүдэлмэринүүд юм ааб даа. Нэгэ хүнэй олон лэ хүдэлмэри байха тумаа hайн ааб даа. Гэбэшье, зарим хүнүүдhээ нэгэ-нэгэ хүдэлмэри ороhон байна. Очерк, рассказууд hаа үшөөш хамаагүй. Харин ганса шүлэг байхадаа, барюубшагүй, нэгэ шүлэг үзөөд, шиидхэбэри гаргахань ехэ бэрхэтэй. Хэжэнгын аймагай Ородой-Адагай hургуулиhаа нягта гоёор шэмэглэгдэhэншье hаа, зосоогоо нэгэ-нэгэ шүлэгтэй хүдэлмэринүүд ерэhэн байна. Шүлэгүүдынь гэхэдэ, балай ялагас гэhэн юумэ үгы, иимэ ушарhаа уран зохёолдо эдэбхитэйшье hаань, энэ hургуулиhаа нэгэшье түлөөлэгшэ үгы байшабал даа. Саашадаа эндүүгээ заhахые оролдохо болоно гээшэ ааб даа. Энэ hургуулида заатагүй манай нэгэ түлөөлэгшэ — уран зохёолшо ерэжэ, туhа үзүүлхэ байха даа. Тиихэдэ Хориин дунда hургуули «Буряад үнэн» газетэдэ толилhон хуудаhаа эльгээгээд, hурагшадай өөhэдөө бэшэhэн дэбтэр, хуудаhануудые үгөөгүй, энэнь баhал дутагдалтай зүйл болоно. Теэд яахаб, мүнөө жэлдэ иигээд үнгэрөөшье hаа, хойшо хойшодоо дабтагдахагүй бэзэ гэжэ найдагдана. Уран зохёолоор 130 хүнэй хүдэлмэриин ороод байхада, hургуулинуудта ехэл ажал хэгдэнэ гээшэ ааб даа гэжэ урмашамаар, энэ нангин хэрэгые ударидагша-багшанарай оролдолго тон элихэн харагдадаг даа. Гээшье hаа, үдэрhөө үдэртэ, сагhаа сагта хэгдэжэ байха энэ ажалдаа анхарал үшөөл багаар табигдадаг байна гэжэ hанахаар. Энэ жэлдэ ехэнхинь Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулжа хэhэн хүдэлмэринүүд ерээ. Хэрбээ нэгэ юумэ бэшэдэг хүн болохо гээ hаа, ямар нэгэ ехэ үдэртэй дашарамдуулан шүлэг гү, али очерк бэшэжэрхёод, хэгдэхэ юумэ хэгдээ даа гээд. гараа хармаандаа хээд, гэдэгэр түхэл үзүүлжэ ябаха гээшэ буруу. Иигэжэ уран зохёол бүтэдэг бэшэ ха юм даа. Харин бага байхаhаа эхилээд, нэгэшье мартагдахагүй, пэгэшье алдагдахагүй, үглөө бүри нюураа угаадаг заншалнай байна. Уран зохёол бэшэхэ гэбэл, заншалнай үглөө бүри нюураа угаагаад байhандал бэшэ, харин үглөөнь, үдэрынь, үдэшэнь заагүй оюун бэлигэйнгээ дуhал саарhан дээрэ дуhаажал байха ушартай болоно, тиигээд тэрэнээ арба дахин эрьюулжэ үзэхэ, арба дахин буулгажа заhаха гэхэ зэргэтэй. Теэдшье хүнэй сэдьхэлтэй хөөрэлдэхын тула, тэрэ сэдьхэлэйнгээ найдаха хүниинь болохын тула уран зохёолшо ямараар бэеэ бэлдэхэ ушартай болоноб? Илангаяа мүнөө үеын хүн өөрөө өөртөө сэсэн, түбhэн юумэдэ «Һүү, hай» гээд орхихогүй. Уран зохёолшо оюун бэлигhээ гадна хурса ухаантай, нарин хүмүүжэлтэй түгэс байха ушартай болоно. Һургуули бүхэнэй дэргэдэ уран зохёолой кружогууд байдаг hаа, ехэл hайн hэн даа. Һүүлэй жэлнүүдтэ уран зохёолшод үргэлжэ тооной хүдөөгөөр ябажа байдаг болонхой, ямар нэгэ уран зохёолшын ерэхэдэ, кружогтоо урижа, шүлэг гү, али зохёол бэшэхэ тухай хөөрэлдөө хэжэ байбал, баhал удха шанартай байха hэн. Мүн манай уран зохёолшодой холбооной дэргэдэхи хүүгэдэй зохёолой секцитэй барисаатай байбал, бүришье hайн бэлэй. Эдэ бүгэдэ эмхидхэгшын лэ нугархай дээрэhээ болохо ха юм даа. Нэгэн-хоёр дахин олимпиадада ерээд, уран зохёолшон болоод ябашаха бэшэ ха юм даа. иигэжэ hанаха болоо hаа, тон буруу юм бэзэ. Тиигэбэшье иимэ уулзалганууд хүнэй бүхы наhан соо үлэхэ байха: туhатай, нүлөөтэй, эрмэлзэл тээшэ татаhан hайн hайхан зүйлнүүдээ сэдьхэл зүрхэндэ заатагүй орхиhон байха. Эдэ бүхы хээ зурлаануудай саада тээ манай түрэлхи уран зохёол алхамаа үшөөл саашань татажа ябана ха юм. «Түрэлхи» гэжэ үгэ би эндэ хэрэглэхэдээ, ганса **буряад уран зохёолоо** хараадаа абана бэшэб. Буряадай уран зохёолой хүгжэлтэдэ, дали жэгүүрээ хүсэтэй болголгодо агууехэ **ород** уран зохёол хэды ехэ туhалдаг гээшэб! Энэ үнэн сэдьхэлэй туhаламжын ашаар Буряадай мэдээжэ уран зохёолшод, поэдүүд хэды холуур суурханаб! Хэр магад, уран зохёолдо бүхы шадалаа үгэхэ гэжэ hанаа hаа, эртээнhээ үхибүүн байхаhаа хойшо, энэ алтан ёhо гурим баримталжа, буряад хэлээ тоhон торгон мэдэхэhээ гадна, ород хэлээ баhал hайн мэдэлсэхэ шухала бшуу даа. Теэдшье хоёр хэлэн аха дүү шэнги ходо хамта хүтэрэлдэн ябахадаа, хүнэй ухаан бодолой гүйсэдэ ехэ туhатай: нэгэндэнь хандахадаш нэгые хэлэхэ, хоёрдохидонь хандахадаш хоёрые хэлэхэ жэшээтэй. Эдэ хоёр хэлэмнай ажал дээрээ заатагүй бэе бэеэ үргэдхөөд, удха хурса, гүнзэгы болодогынь мэдээжэ. Хүн олон хэлэ мэдэхэ бүреэ, тэрэнэймнай болбосоролыншье үндэр дээдэ зэргын байна ха юм.

НАЙРУУЛГА, ЗУРАГЛАЛ БА ...ПОВЕСТЬ

Зай, нүхэд, олимпиадын адресаар эльгээгдэhэн 130 хүнэй хүдэлмэринүүд тухай хөөрөөгөө эхилээ даа. Захааминай аймагhаа ерэhэн хүдэлмэринүүд эхилэн үзэгдөө. Бүхы хүдэлмэринүүдынь шалгаад байхада, энэл аймагнай түрүү ябахаараал ябаhан байна. Эндэhээ 6 хүн олимпиадада хабаадаха болонхой. **Доржиева Люда** hайн очеркнуудые бэшэhэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поэт А. Бадаев Захааминhаа ерэhэн түлөөлэгшэдтэй уулзажа

байна. Зүгөөр 10-дахи классай hэн тула экзаментай хабсаржа, өөрөө магад, ерэншьегүй байжа болохо. **Шагдурова Надежда** — 8-дахи классай hурагша, урданай дуунуудые нарин нягтаар суглуулхаhаа гадна, «Долоон үнгын hолонго» гэжэ повесть (тууджа) бэшэhэн байна. Повесть тухайнь Цэрэн Раднаевич Галанов «Прозо яажа бэшэхэб?» гэhэн элидхэл соогоо дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ бэзэ, тиимэшье hаань, нэгэ хэды үгөөр өөрынгөө hанамжа хэлэхэ дуран хүрэнэ. Гол түлөб энэ повесть зохёол болоо гэжэ хэлэмээр, юундэб гэхэдэ, уншажа байхада үнөөхил уран зохёол соо байдаг геройнууд булта өөhэдынтээ үүргэ абаад, тэрэ үеынгөө ажабайдал соо эли тодоор хабаадалсана. Үйлэнь — дайнай үе. Үхибүүд, залуухан хүбүүд, басагад, hамгад, хүгшэд, үбгэд — бүгэдэ дайнай түргэн дүүрэхын тула, Эхэ ороноо, арад зоноо дайсанhаа хамгаалхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхын хажуугаар, эдээндэ олон янзын бэрхэшээлнүүд ажалда үшөө дүршөөгүй хүнүүдэй урда гэнэдхээн хүрэжэ ерэнэ. Зохёол соо байха ёhотой зүрилдөөнүүд яhалашье бии. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, уншахадашье үнэхөөр зохёол уншажа байhан шэнги, ямар нэгэ үйлын заха үзүүрэй бултайхада, саашаа юун болохо ааб гээд, hонирхолоо ехэдхэн уншахаар. Сэхыень хэлэхэдэ, 8-дахи классай hурагша иимэ бүтээл зохёожо шадаха гэжэ би яашье этигэхэгүй байгааб. Теэд бодото зохёолнай, этигыт даа гэнэл даа. Юрэнхы дээрээ нимэл даа. Дутуу дунданууд олон байгаа юм ааб даа. Хэлэншье гүлмэрхэн ааб даа, шадабари дүршэлшье hүрхэй бэшэ ааб даа, тиигээшье хадаа үшөө хэнэйшье хэлээгүй зүйлнүүдые гаргаад байнал даа. Үнэн зүрхэнhөө, үнэн байдал дээрэhээ абажа бэшэhэн хадаа яhала этигэмээр. Үхибүүдэй ухаан бодолhоо иимэ томо ажалай хэгдэhэниинь ехэл hайшаалтай байна даа. Автортань, Шагдурова Надида: «Басаган, хүрөөш даа» — гэжэ хэлээ hаам, эдэ үгэнүүдни гүн зүрхэнэйм үгэнүүд ха юм даа, хэр магад, шинии повесть соохи гол герой Дугармаашни 15 наhатай байхадаа колхозой 27 үнеэ даажа абаад, хурганайнгаа холожо, шуhа гарашатар шюбтордог байhан hаань, Надя, шишье оюун бэлигэйнгээ охиндо hогтон, толгойнгоо мэнэршэтэр, ондоо юунэйшье толгой соош орохоо болитор хүдэлhэншье байжа болоош. Теэд мүнөө энэ повестиинь хуби заяан тухай бодожо үзэхэ ушар гараад байна. Бэшэ уран зохёолшод юун гэхэ юм ааб даа, минии hанахада, Надя энэ повестьёо үшөө дахин хаража үзөөд, мүнөө намартаа манай уран зохёолшодой холбоондо асаржа, үхибүүдэй секци дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табижа, уран зохёолшо аха нүхэдэй шиидхэбэри зүбшэл дуулаха болоно.

Уран зохёолдомнай нэрэ гаршаг ехэ удха шанартай байдаг. Энээнhээ эхилээд, олон юумэ дахин бодожо үзэхэ, заhахаар юм ааб даа. Һаяхан танилсаhан инаг дураяа хэлсэжэшье үрдеэгүй Дугармаа Бата хоёр хахасаха болобо. Дугармаа Батые фронт үдэшэжэ байха зуурза Батынгаа:

«— Зай, ябахамни даа,— гээд буруу харан зогсоходо, эгээл мүнөө басаган юунэй тэрэниие хүлеэжэ байhые ойлгожорхино. «Энэ нихэдээ зүүдэлнэ гүб? Үгы даа, зүүдэлнэгүйб». Иигэжэ hанахадаа, тэрэнэй зүрхэнhөө эгээл hанаха байха hудаhыень таhалжа абаашахаа байhан мэтээр атагад гэбэ. ...Дугармаагай толгойгоо үргэхэдэ, Батань аяар холо ябашанхай ябаа hэн, тэрэ гэдэргээ эрьен даллаад: «Дугармаа!» — гээд хашхараа hэн. Энэ сууряаниинь тойроод байhан бүхы юумэдтэ шэнгэшэhэн мэтэ, хамаг юумэд, энэ hаглагар шэнэhэншье хүрэтэрөө «Дугармаа!» гэжэ тэрэнэй нэрые дабтажа байhан шэнги».

Энэ хэhэг дээрэhээ хараад үзэхэдэ, Надя хүсэд уран зохёолшын шадабари мэргэжэл харуулан, геройнуудайнгаа сэдьхэлэй байдалые тон хурса адлидхал шэжээ үгэн, уншагшынгаа урда өөрыгөө этигүүлэн табина. Энэ ехэ hайшаамаар баримта гээшэ ааб даа. Үгышье hаа, ондоо хахасалга абаад үзэе. Согто — Дугармаагай эсэгэ, арба нэгэн үхибүүтэй хүн баhал фронт мордохоо байна. Ардан хүбүүниинь хэлэнэ:

« — Баабай, ши заабол ерээрэй, зай гү?

Согтын зосоо халуу бусалшоо hэн. Сэдьхэлэйнгээ хүдэлхые мэдүүлхэгүйе оролдон, хүбүүгээ нэгэ гараараа үргөөд, хүхюунээр:

— Ерэхэб даа, — гэбэ.

— Баабай, амтатай саахар асараарай, — гэжэ Баяр хэлэжэ үрдибэ».

Халта энэ повестиин дутуу дунданууд тухайнь: нэгэдэхи ехэ дутагдалынь гэхэдэ: гол герой Дугармаа өөрынгөө зүб тала бариhан үүргэ hүүл хүрэтэрөө гаргажа шаданагүй гэхэдэ болохо. Бата фронтhоо бусаагүй, Дугармаа Дашада хадамда ошоно, басагатай болоно. Автор юундэ иимэ эрьелтэ хээб? Басагатай болохынь тула гү? Эндэ хүсэд бодожо үзэгдөөгүй. Сырен-Дулма гэжэ Будажабай зохидшоожо байhан басаган хадамда ошоогүй аад, нарайтай болоно, Будажабай үри хүүгэд байгаа hаань, энээн тухайнь хэлээ hаа, дээрэ бэшэ юм гү? Будажабнайш дайнда ошоhон аад, саашаа дурдагданагүй, энэ хүбүүнэй хуби заяан ехэл hайнаар абарагдаха ёhотой байгаал даа. Энэ мэтын таhархай удархай шугамууд олон даа. Илангаяа hүүлшын бүлэг түргэбшэлжэрхиhэн. Дайгаа даража, даагаа hүүлдэhэн арад зонойшье баяр хүхеэн харагданагүй. Хэлэн дутагдалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын 1-дэхи интернат hургуулиин hурагшадай хэhэн юумэнүүдтэй үхибүүд hонирхон таннлсана.

Буруу зохёоhон мэдүүлэлнүүд захагүй олон. Гэбэшье hайн юумэ бүтэхэдэ, дутуу дундагүй байдаггүй юм бэзэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ hурагшад ехэ олоороо, нэлэнхы дээрээ эрхим хүнүүд тухай очеркнуудые бэшэдэг болонхой. Энэнь баhал шэнэ hайн заншал гэхэ гү, али хүгжэнги ажабайдалнай өөрынгөө хуули «хургаараа» заажа үгэнэ гээ hаа, зүйтэй бэзэ. Һүбэлгэн hурагшад олониитын амисхаалаар адлихан амилжа ябахадаа, эдэниие тойроод юунэй боложо байhые хараад, ажалай баатарнуудай ажалаараа үндэр дээдэ амжалтануудые туйлажа байхада, энээндэнь зоноороо адли баярлалсажа, ямар нэгэ зүрхэнэй үгэ хэлэхэ дураниинь хүрэнэ. Энэ хадаа ехэ багагүй манай совет хүнүүдэй нангин заншал ха юм. Иимэ hайхан заншал манай уран зохёолоор тэмдэглэгдэнгүй гарахагүй байhыень манай дүү нүхэд баталан харуулна ха юм даа.

АРАДАЙ АМАН ҮГЫН АБДАРҺАА

Мүн лэ hурагшад өөhэдөө элдэб жанраар зохёохы ажалайнгаа хажуугаар, арадай аман зохёолоор hонирхон, урданай болоод, дайнай үеын дуунуудые буулгажа абадагынь hайшаалтай байна. Сэсэн ба хошон үгэнүүд гэхэ гү, али рассказ, онтохон мэтын богонихон-богонихон зохёолнуудые үхибүүдэй бэшэжэ абадагынь баhал hайшаалтай. Арадаймнай аман зохёол саг соонь бэшэжэ абаагүй hаамнай, бусалтагүй ха юм даа. Жэшээнь, Юрөөгэй дунда hургуулиин 7-дохи классай hурагша **Туганов Шойдоржо** 73 наhатай **Рабданов Бадма-Цыренhээ** иимэ онтохо буулгажа абаhан байна:

Ооноголжон эмгэн орог
саарал ба
Оонынгоо эбэр жадые
үргэлөөд.
Хаанай түрэдэ ошожо
ябатараа, охотноонтой
уулзаад.
Тэрэнь шамда юрөөлөө
хэлэхэм гэбэ.
Ооноголжон эмгэн: «Шинии юрөөлтэй,
юрөөлгүй» гэжэ
гүйлгөөд,
Оонынгоо эбэр жадада
түрэжэ үхэшөө hэн ха.

Тиихэдэ мүн лэ Юрөөгэй hургуулиин 10-дахи классай hурагша **Тубанов Гарма-Доржо Батуев Лубсан-Нима** гэжэ үбгэжөөлhөө «Түргэн хэлэлгэ» буулгажа абаhан байна. Энэ жанр гэхэ гү, мүн арадай аман зохёол рүү ородог **уран хэлэлгэ** ехэл hонирхолтой зүйл бшуу даа. **Энэ hая Тувагай** түлөөлэгшэ Түбэй телевиденеэр «Арадуудай уран hайханай зохёохы ажал» гэhэн программада түргэн хэлэлгэ гүйсэдхэн харуулаа. Түргэн гээшэнь яаха аргагүй, хүн ехэ альга ташана бэлэй. Харин уран hайханай энэ жанр манай арадай зохёолдо бии аад лэ, мүнөө үедэ үгы боложо шахуу байна бшуу даа. Энээниие үгы болгохолгүй байгаа. Гарма-Доржын энээгээр хэhэн ажал ехэл hайшаалтай байна. Үшөө саада тээнь энэ түргэн хэлэлгын **түргэниие** hуража абаха байгаа. Энээндэ анхаралаа табижа, үгы болошоогүйдэнь буулгажа абаад, уран hайханаар гүйсэдхөө hаа, Москва хүрэтэр дэмжүүлхэ байна ха юм. Нимэрхүүгээр шэные зохёоходо яанаб?

Үбэр-Зөөхэйн hургуулиин 6-дахи классай hурагша Лыкшитов «Бэлэн ба бэрхэ юумэн тухай онтохон» гэhэн ехэ хурса сэсэн хөөрэлдөө эльгээбэ:

Нэгэ хүн сэсэн хүнhөө hураба ха:

— Танайхяар болоходоо эгээн ямархан юумэ зуд бэлэн, ямар юумэ аргагүй бүхэ байлтайб?

— Ай... хүндэ зүбшөөл, заабари үгэхэдэ тархнш бэлэн байха даа. харин тэрэниие өөрөө дүүргэхэ болоходо бүхэл байха даа,—гэжэ сэсэн хүн хэлэбэ.

Энэ богонихоншье hаа, хэды хурса зохёол гээшэб!

Арадай аман зохёолой зүйлнүүдые — таабари, оньhон үгэнүүдые hургуулиин hурагшад ехэ суглуулдаг байна. **«Үүлэтэй нажар үбhэндэ hайн, наратай үдэр намарта hайн»** гэхэ мэтын оньhон үгэнүүдые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда hургуулиин 9-дэхи «А» классай hурагша **Дарижапова Цыпилма** бэшэжэ абаhан байна. Энэ ехэл hайшаалтай, саг үргэлжэ хэжэл байха хүдэлмэри гээшэ ааб даа.

Мүн олимпиадын адресаар эльгээгдэhэн хүдэлмэринүүд соо ахамад уран зохёолшодой бүтээлнүүд тухай hанамжануудшье бэшэгдэдэг байна. Эдэ бүгэдэмнай бултал уран зохёолдоо дуратай, энээндээ үнэн зүрхэнhөө хандадагаймнай гэршэ болоно ха юм даа.

ШҮЛЭГ ТУХАЙ

Эсэстэнь поэзи гэхэ гү, али уран шүлэг тухай тобшохон hанамжа байна. Энэ хадаа залуушуулай эгээл дуратай жанр, гэбэшье энэмнай ехэ хүндэ хүшэр—хурса образ болоод, мүлимэл хэлэ хэрэглэхэhээ гадна, фантази гэхэ гү, баян hанал бодолой зохёон байгуулгаар бүтэдэг уран үгэ болоно. Теэд энэмнай hурагшадаар хэр дабагдана гээшэб гэжэ асууха болоо hаа, үшөөл мүр дээрээ абтанагүй гэжэ хэлэхээр. Гол шалтагааниень бэдэрээд үзэхэдэ, хай, үхибүүдтэ фантази дуталдана хаш даа. Хурамхаан, Зэдэ, Захаамин гү, Хори — хаанашье абаад үзэхэдэ, нэгэл хэмжүүр соо баригдашаhан шүлэгүүд бүтэдэг байна. Жэшээнь, «Намар» тухай үхибүүдэй бэшээ hаа, бэе бэеhээ хараад буулгаhан шэнги, аб адли шүлэгүүд бүтэшэнхэй байха юм. **Намар болоо, набша шарлаа...** г.м. Харин ехэшье, багашье поэт хадаа хэнэйшье хэлээгүй образ, дүрэ, маяг, түхэл үгэхэ гэжэ оролдодог. Хэр магад, хэлэhэн юумые хэлэжэ, хэн нэгые дабтаха болоо hаа, иимэ хүмнай поэдэй нэрэ зэргэ абажа ябажа шадахагүй болоно бшуу. Шүлэг яажа бэшэхэ тухай тусгаар элидхэл хэлэгдэхэ байха. Энэ хэлэлгээ, минии hаналаар, олимпиадын адресаар ерэhэн шүлэгүүд cooho эгээл эрхим hайн гэжэ hанаhан, Сэлэнгын аймагай. Ноёхоной дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Жигжитова Надиин шүлэгөөр дүүргээд, 1975 оной олимпиададаа уран зохёолой амжалта хүсэнэм.

ЭРЬЕЖЭ ЕРЭДЭГ
ҺАЙШ НАМДАА...

Эжы..., эрьежэ ерэдэг
hайш намдаа.
Энхэрэн уринаар таалаха
hэм тэбэреэд.
Эреэхэн пулаадаа боодог
hайш дахинаа,
Эрьежэ уршалааеш заhаха
hэм энеэбхилээд,
Эжы..., эртэхэн бодоод
байдаг hайш хорёодоо,
Эжэлүүдгүй шамдаха hэм
түргэнөөр гэшхэлээд,
Эреэгшэнэй хажууда
ошоод hэлгэхэ hэм
танаа,
Элшэтэ нарантай сасуулха
hэм дахинаа.
Эжы... эрьежэ ерэдэг
hайш hөөргөө,
Эдеэнэй хажууда
дуудадаг hайш намаяа.

Ц-Д. ДОНДОКОВА,
поэтесса.

ХОЁРДОХИ ВЫСТАВКЭ-АУКЦИОН

Забайкалиин үүлтэрэй буряадай түхэлэй нарин ноohoто хонидой выставкэ-аукцион 1975 оной июниин 20-до Улаан-Үдын ипподром дээрэ нээгдэхэнь. Иимэ аукцион хоёрдохёо үнгэргэгдэхэнь гээшэ. Хонидой ноohо хайшалхын урда тээхэнэ тэрэнэй эмхидхэгдэhэниинь hайшаалтай.

Энэ выставкэ нэгэн доро республикымнай ажахынууд ноohо хайшалха шухала хүдэлмэридөө хэр зэргэ бэлдээд байнаб гэжэ харуулха юм.

Буряад ороной колхоз, совхозуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд, хонишод хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Энээнэй ашаар Забайкалиин үүлтэрэй буряадай түхэлэй нарин ноohото хонид бии болгогдожо, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствээр баталагдаhан байна. Хонин ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ республика дотор горитой анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай хонин ажалhаа абадаг олзо оршонь бүхы доходой 30 процентдэ, зарим ажахыда 50—70 процентдэ хүрэhэн байна. Үүлтэр hайнтай хонидые үсхэбэрилдэг газарта ашаг үрэнь бүришье дээгүүр.

Забайкалиин үүлтэрэй буряадай түхэлэй хонидой түрүүшын выставкэ-аукционой гол дүнгүүдынь ямар байгаа hэм гэхэдэ, нэн түрүүн энэ үүлтэрэй хонидые олон зондо харуулжа, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэhээ гадна, Буряад орондо үсхэбэрилэгдэдэг нарин ноohото хонидой шэнжэ шанарые, ашаг шэмэ үгэлгые сэгнэхэ, хонин hүрэгүүдэй тоо олошоруулха, ноohо ехээр абаха зорилгоор хони үсхэбэрилгэдэ үүлтэр hайжаруулгын хүдэлмэри гуримшуулха зүбшэл тодорхойлхо арга олгоhон байха юм.

Хуса болгогдохо үүлтэртэ түлгэнүүд харагшадые ехээр hонирхуулаа hэн. Тэндэ худалдагдахаар 340 түлгэ хусанууд асарагдаhан байгаа. Теэд харагшад бүри олоор абахаар хүсэжэ байhан юм. Тиимэhээ тэдэнэй дабалгын сэн гол үнэ сэнгэйнь 75 процент шахуу болоо hэн. Ондоогоор хэлэхэдэ, эдэ түлгэ хусануудые юрэ худалдахада, 150—170 түхэригтэ хүрэхэ байбал, аукцион дээрэ тэдэнэй сэн 300 түхэригтэ хүрэтэр үргэгдэhэн байгаа.

Энээн дээрэhээ харахада худалдахаар үүлтэртэ хонидые үсхэдэг ажахынуудта иимэ аукцион экономическа ехэ аша туhатай гээшэ.

Республикын 2-дохи энэ выставкэ-аукцион дээрэ үүлтэртэ 620 толгой хонид асарагдаха, 1-дэхи выставкэдэ 440 хонид табигдаhан юм.

Эндэ өөhэдынгөө хонидые Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой үүлтэртэ хонидой совхоз, Загаhатын үүлтэртэ хони үсхэбэрилдэг совхоз, Ивалгын ОПХ, Сэлэнгын совхоз, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй аймагай «Побсда», Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозууд болон бусад ажахынууд харуулха байна.

Энэ жэлэй выставкэ-аукционой дүнгөөр үүлтэртэ хони үсхэбэрилгөөр эрхимлэhэн ажахыда БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 300 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха юм. Мүн түрүү фермэнүүд, эрхим хонишод, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд урмашуулагдаха байна.

Выставкэ-аукциондо олоороо хабаадаял.

Я. ЛЕВИТИН,
Буряадай гүрэнэй племнэгэдэлэй начальнигай орлогшо.

ГҮРЭНЭЙ УНИВЕРСИТЕДҮҮДЭЙ ЖУРНАЛИСТИКЫН ФАКУЛЬТЕДҮҮДТЭ (ОТДЕЛЕНИНҮҮДТЭ) СТУДЕНТНЭРЫЕ АБАХА ШЭНЭ ГУРИМУУД

Гүрэнэй университедүүдэй журналистикын факультедүүдтэ (отделенинүүдтэ) студентнэрые абаха шэнэ гуримууд 1975 ондо тогтоогдоо.

Литературна бэлиг шадабаритай, үйлэдбэри дээрэ гү, али ниитын ажалда hайн талаяа харуулhан, зохёолой конкурс ба оролгын шалгалтануудые амжалтатай hайнаар барихан, 35 хүрэтэр наhатай, дунда hургуулитай хүнүүд (үйлэдбэриин стажтай гү, али дунда hургуули дүүргэhэн хүнүүд) журналистикын факультедүүдэй (отделенинүүдэй) үдэрэй hуралсалда абтаха байна.

Юрэнхы гуримуудаар хараалагдаhан документнүүдhээ гадна, хэблэлдэ толилогдоhон гү, али телевидени болон радиогоор дамжуулагдаhан материалнуудай текстнүүдые, мүн газетэнүүдэй, журналай, радиогой, телевидениин редакцинуудай гү, али СССР-эй Журналистнуудай холбооной нютагай отделениин зууршалгые абитуриентнүүд зохёолой конкурсдо хабаадахын тула табиха ёhотой.

Зохёолой конкурс хоёр шатаар үнгэргэгдэхэ: түрүүшынхинь — зохёохы шэнжэтэй найруулга, хоёрдохинь — журналистын мэргэжэл шэлэлгэдэ хабаатай хөөрэлдөөн. Зохёолой конкурс гараhан хүнүүд оролгын шалгалтануудта хабаадуулагдаха байна. СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүд зохёолой конкурсhоо сүлөөлэгдэхэ.

Һурахые хүсэгшэд июлиин 10 болотор документнүүдээ тушааха ёhотой, зохёолой конкурс — июлиин 15-haa 25 болотор, оролгын шалгалтанууд августын 1-hээ 20 болотор үнгэргэгдэхэ юм.

1975 ондо дунда hургуули дүүргэhэн хүнүүдhээ болбосоролой аттестатгүйгөөр документнүүдыень даб дээрэ абахые зүбшөөгдэнэ.

(ТАСС).

СПОРТ

СОЛБОН ШАМБАЙШУУЛ ШАЛГАРБА

Республикын зунай VI спартакиадын тоосоогоор хүнгэн атлетикээр аймагуудай суглуулагдамал командануудай дунда Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ дүүрэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан энэ мүрысөөндэ Улаан-Үдын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Загарайн, Кабанскын аймагуудай, мүн Буряадай хүдөө ажахын институдай, Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй, Ивалгын гидромелиоративна техникумэй 200 гаран хүн хабаадаhан байна.

Энэ чемпионадай дүн гаргахада, Улаан-Үдын аймагай суглуулагдамал команда («Урожай» бүлгэмэй аймагай соведэй түрүүлэгшэнь А. П. Бессонов) 6916 очко абажа, Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүрөтэн, 1 шатын дипломоор, ресспорткомитедэй ба «Урожайн» областной соведэй кубогуудаар, вымпелээр шагнагдаа. Тиихэдэ Яруунын, Прибайкалиин аймагуудай спортсменүүд 2-дохи, 3-дахи hууринуудта гараhан байха юм. «Урожай» бүлгэмэй аймагай соведэй түрүүлэгшэ Ц. Б. Дондоков Яруунын суглуулагдамал командын амжалтада ехэ габьяатай гэжэ хэлэлтэй.

100 метрэй урилдаанда манай республикын рекордсмен В. Массовер 11 секундда саг харуулан, илажа гараба. Ивалгын гидромелиоративна техникумэй 3-дахи курсын студент Борис Свиридов 0,5 секундаар гартажа, хоёрдохи hуури эзэлээ. Зүгөөр 200 метрые тэрэ 24,3 секунда соо гаталжа, «Урожай» бүлгэмэй чемпион болобо.

Эхэнэрнүүдэй дунда 200 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаан сугларагшадые ехэтэ hонирхуулба. Ушарынь юуб гэхэдэ, РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, Ивалгын гидромелиоративна техникумэй багша Мария Зырянова энээндэ хабаадаха ёhотой байгаа. Тиин тэрэ старт абамсаараа, бэшэнhээ урагшаа гаража, түрүүлэн финишэй лентэ таhалба — 26,5 секунда. Зырянова 400 метртэ мүн лэ илаа.

Буряадай багшанарай институдай студент Виктор Соснин конкурсhоо гадуур мүрысөөндэ хабаадан, 66 метртэ жада шэдэжэ, республикын шэнэ рекорд тогтоогоо. Эндэ Баргажанай аймагай Хилганын дунда hургуулиин багша, яхад харайлгаар РСФСР-эй спортын мастер Очир Баторов 49,10 метртэ жада шэдэжэ, «Урожайн» түрүү hуури эзэлбэ.

— 175 сантиметр үндэрые харайжа, тэрэ үшөө нэгэ амжалта туйлаба. Гурбалжан харайлгада Очир 13,66 метр дүн харуулжа, хоёрдохи hуурида гараhан байна. Прибайкалиин аймагай түлөөлэгшэ Ю. Заиграев 14 метр 33 сантиметртэ харайжа, илаhан байха юм. О. Баторов шэнги эдэбхитэй бэрхэ спортсменүүдтэй байhан аад, Баргажанай аймагай командаяа мүрысөөндэ табягүй байhаниинь халагламаар, — гэжэ «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ В. Л. Балдаев хөөрэнэ.

5000 метр. Алексей Михалев энэ зайе 15 мин. 20,6 секунда соо гаталжа, илалта туйлаа. В. Дарбаков, Б. Дугаржапов удаадахи hууринуудта гараба.

4х400 метрэй эстафетын урилдаанда эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй командануудай дунда угаа hонин, шанга тэмсэл болоhон байха юм. Эхэнэрнүүд соohоо Яруунын түлөөлэгшэд эрхимлээ. Буряадай хүдөө ажахын институдай, Улаан-Үдын аймагай түлөөлэгшэд 2-дохи, 3-дахи hууринуудые эзэлбэ. Загарайн эрэшүүлэй команда энэ зайе 3.40.2 минута соо гаталжа, «Урожай» бүлгэмэй чемпион болоо.

5 зүйлөөр мүрысөөн эгээл орёо хүшэр гэхэ зуура, тон хүндэтэйдэ тоологдодог юм. Яруунын аймагай хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг холбооной статистическэ управлениин инспектор Любовь Эпова 2015 очко абажа, чемпион болобо. Турунтаевын дунда hургуулиин 9 классай hурагша Ира Батышева хоёрдохи hуури эзэлээ. «Межколхозстройн» үйлэдбэриин hуралсалай мастер Иннокентий Михалев 5 зүйлэй мүрысөөндэ эрэшүүлэй дунда илаhан байна. Чимит Галданов (Яруунын аймаг), Петр Третьяков (Загарайн аймаг) удаадахи hууринуудта гараба.

— Буряадай АССР-эй үшөө нэгэ шэнэ рекорд тухай тогтожо хэлэхэ шухала. 100 метртэ урилдаагаар республикын рекордсмен Владимир Массовер 7 метр 11 сантиметр утые харайжа, тус рекордын эзэн болобо,— гэжэ мүрысөөнэй судья Б. В. Мироманов микрофоноор хэлэхэнь стадион дээгүүр сууряатана.

Илагшад 1 шатын дипломуудаар, жетонуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ЁОХОР НААДАНАЙ КОНКУРС

Улаан-Үдэ хотымнай ажалшадай амардаг парк дотор оршодог ёохор наадан ай талмай дээрэ республикымнай аймагуудай, Агын, Усть-Ордын буряадай национальна округуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай «Ёохор-75» гэhэн конкурс haяхан үнгэргэгдөө.

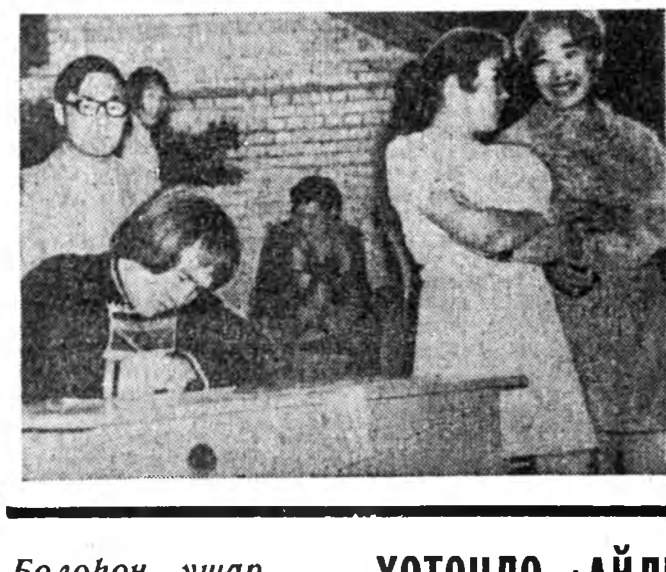

Тон hонирхолтойгоор үнгэргэгдэhэн энэ конкурсдо 400-гаад залуушуул хабаадалсаба. Эндэ дээдэ hургуулинуудай, училищинуудай студентнэр угаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байха юм. Аймаг бүхэнэй түлөөлэгшэд аялга дуутай уран hайхан, хүнгэн солбон хатар наада харуулхые оролдоо. Агын национальна округой залуу хүбүүд, басагад гоё hайхан дуугаараа, уян нугархай хатараараа түрүү hуурида гаража, нэгэдэхи шанда хүртөө. Тэдэнэр «Наадан дээрээ ерээбди» гэhэн наадатай ёохор харуулаа. «Осоо» гэhэн ёохор наада харуулhан Захааминай аймагай залуушуул хоёрдохи шанда хүртөө. Гурбадахи шанда Эрхүүгэй областиин дууша, хатарша хүбүүд, басагад хүртөө. Анхан сагhаа хойшо мэдээжэ Түнхэнэй аймагай залуушуул энэ болоhон конкурсдо тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан, хэдэн дүхэрнг болоjo хатарhан байна.

Амаралтын паркын ёохор наадан ай талмай дээрэ hонирхолтой наадан, ёохор ходо эмхидхэгдэжэ байдаг. Июниин 22-ой амаралтын үдэшэ эндэ буряад арадай дуу гүйсэдхэгшэдэй конкурс үнгэргэгдэхэ. Энэ конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсахыетнай уринабди.

Н. НАМСАРАЕВ,

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Захааминай аймагай залуушуул. 2. Ёохор нааданда урижа байнад. 3. Жюрин гэшүүд дүн гаргажа байна.

В. ТЕЛЕШОВЭЙ фото.

Болоhон ушар

ХОТОНДО «АЙЛШАЛhАН» БУЛГАН

Яруунын аймагай Романовка тосхондо ажаhуудаг Аграфенья Никифоровна Кривоносова эртэ үглөөгүүр үнеэгээ haахаяа хашаа урууга оробо. Харан гэhээнь, хорёогой буланда монсогорхон хоёр гал ялалзажа, сухалтайгаар хэрхирхэ абяан дуулдаба.

— Ямар шоо үзэмэ «минсгэйн гүлгэн» гээшэб, — гэжэ Аграфенья Никифоровна аман соогоо гүбэрөөд, тэндэ хэбтэhэн бургааhа абажа, олон юумэ бодонгүйгөөр «гүлгэнэй» нюрга шабхуурдан гэхэдээ, сошоhондоо унашан алдаба.

«Гүлгэн» хажуугаарнь буугай hомон шэнгеэр гүйжэ гараад, дүтэхэн байhан телеграфна бахана дээрэ гарашаба. Ямар шуран «гүлгэн» гээшэб гэжэ тэрэ гайхан гэлыбэ.

Обёоржо hайса харахадань, шонтогор хурса хушуутай, нюдэниинь түб түхэреэн, ноohониинь эндэ тэндээ соохорлон гуужажа эхилhэн ан байшаба. Хүгшэн бахардахаяа болижо, хамаг юумэ ойлгоходоо, Витимэй госкоопзверопромхоз ярaлтай ошожо, хараhан үзэhэнөө дуулгаба. Тэндэhээ охотовед ерэжэ, болгоомжотойгоор урга-урьха хаяжа, тэрэниие буулгаба.

Удангүй ветеринар бии болоjo, шэнжэлэн үзэбэ. Үбшэндэ баригдажа ехээр тулиhан булган гэжэ hанаhаниинь ямаршье үбшэндэ нэрбэгдээгүй, элүүр энхэ ан байшоо hэн.

Хүлеэгдээгүй «айлшание» дүтын ой уруу оруулжа, сүлөөдэ табиба. Участково милиционер В. А. Евсюков, егерь В. И. Пономарев гэгшэд хойноhоонь ажаглан хаража үдэшөө hэн.

Энэ булган юунhээ боложо айл хотодо «айлшалаа» гээшэб? гэhэн асуудалда харюусахань хүшэр. Гэбэшье гүн тайгада гал түймэрэй гарахада тэрьелжэ, айлай газаа ерэжэ болоо.

Ц.-Д. ДЫМБРЫЛОВ.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат?

МОДОНОЙ ОРОЙДО... НОХОЙ

Модон өөдэ абирхадаа бэрхэ Роланд гэжэ нохой Чехословаки орондо мэдээжэ болонхой. Үнэндөө, иимэ ушар болоhон байгаа. Тэрэ нохой үшөө гүлгэн шахуу байхадаа, торхируу агналгада хабаадалсаа. Бүлэг ой соо нохойнуудай бии болоходонь бургааhан дороhоо хүгшэн миисгэй гараад, нэгэ модон өөдэ гүйжэ гарашаба. Роланд гэжэ нэрэтэй нохой тэрэниие намнан, хойноhоонь модон өөдэ адли абиралдан, эгээл дундань хүрөөд хүсэхэ болоходонь миисгэй газарта hүрэхэ бууха баатай болоо. Ангуушад ехэл гайхалсаа гэхэ. Тэрэнhээ хойшо үнөөхи нохой модон өөдэ абирхадаа бүри бэрхэ боложо, доогуураа гэшүүhэгүй модон өөдэ, заримандаа шүдэ амhараа шагтагалдажа байгаад, гарадаг болоо. Тэрэнэй намнахада ангууд тэсэнгүй модон дээрэhээ дэбхэржэ буудаг hэн. Энэ нохой өөрынгөө онсо шадабариин түлөө хэдэн дахин выставкэдэ хабаадаа, шагнагдаа юм.

ҮНШЭРҮҮЛХЭГҮЙН ТУЛА

Зэрлиг ангуудай түл эхэгүй болоходоо үншэржэ, диилэнхидээ үхэжэ хосордог. Кениин Цаво гэжэ национальна паркын соо ангуудай үншэрhэн зулзага, гүлгэдые биологууд харууhалдаг болоо. Тиигэжэ тэдэнэр богонихон саг соо зебра, антилопо, носорог гэхэ мэтэ ангуудай эхэhээ таhарhан зуу мянган зулзага абараа.

АЮУЛТАЙ БАХА

Колумбиин Чоко гэжэ газарта нюргандаа зуруud шара hудалнуудтай хара баха бии юм. Тэрэнэй арhанhаа ямаршье могойн хоронhоо дутуугүй аюултай хоротой зүйл гарадаг. Колумбиин индейцүүд олон зуун жэлhээ хойшо тэрэ хорыень жада, хадхуурнуудайнгаа үзүүртэ түрхидэг байгаа. Тиимэ хоротой зэбсэгтэ шархатаhан амитад дары үхэдэг юм.

ХОНИ АДУУЛДАГ НОХОЙНУУД

Шэнэ-Зеланди ороной нэлэнхы үргэн бэлшээри дээрэ hүрэг олон хонидые келпи гэдэг мантан томо нохойнууд адуулжа ябадаг юм. Келпи гээшэ Англиин овчарка үүлтэрэй нохой Австралиин зэрлиг динго гэдэг нохой хоёрой хоорондоhоо гараhан, хонидые адуулхаар hургагдаhан нохойнууд болоно. Тиихэдээ тиимэ нохойн зариманиинь хонидые бэлшээридэ туужа абаашахаар hургагдаhан, нүгөөдүүлынь хонидые бэлшээриhээ туужа асархаар hургагданхай байдаг. Эдэ нохойнууд үнжөөд лэ hэлгэжэ байгаад хонидые адуулна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үдэр сөө эсэтэрээ гүйлдэжэ, амараагүйдэнь аргагүй байдаг. Келпи нохой долоо-найман жэл соо хүдэлнэ. Тэдэнэр ехэ номгон тэнюун, хонидто сухалгүйгөөр хандадаг амитад юм.

АЛТАН ШҮДЭТЭЙ ХОНИД

Нэгэтэ Портленд хотодо (Австрали) ажаhуудаг нэгэ хүн хямдахан аад, үдхэн hайн шүлэ шанаха гэжэ хонидой хэдэн тархи худалдажа абаба. Хонидойнгоо тэдэ тархинуудые угаажа байхадаа, шүдэнүүдэйнь алтаар хушагданхай байхые обёоржорхибо. Тэрэ ниинь хюhажа абаад, химкадта хээд туршахадань, үнэхөөрөө ёhотойл алтан байгаа. Тэрэ хүн үнөөхи тархинуудые худалдажа абаhан лавкадаа яража ошоод, хонидой хаагуур бэлшэhые эзэнhээнь эльрүүлжэ абаа ха. Тиигээд тэндэхи бэлшээриень худалдажа абаха гэхэдэнь, тэрэнhээ ехэ мүнгэтэйшүүл таhа шүүрэн haаб даа.

Хонидой шүдэдтэ хаанаhаа алтан бии болоо гээшэб гэхэдэ, хонид бэлшэхэ, ногоо зулгаахадаа, газарта хэбтэhэн алтатай шорой шэмхэн абалсаа ха юм. Тиимэрхүү ушар энээнhээ урда Калифорнида үзэгдэhэн байна.

ЭГЭЭЛ ЖААХАН МЭЛХЭЙНҮҮД

Австралиин Перт гэжэ баганшаг хотын зоопаркда тон багашыхан мэлхэй бии юм. Тэрэнэй бэень эгээл түмэр түхэриг мүнгэнэй шэнээн. Далайн мантан томо мэлхэйнүүдэй түрэл таhардаhан эдэ жаахан мэлхэйнүүд дэлхэй дээрэ оройдоол хэдэн зуугаад толгой үлэнхэй. Тиимэhээ тэдэнэй үнэ сэнгынь бэеhээнь хэдэн дахин ехэ байгаа ааб даа.

(«Сельская новь» журналhаа абтаба).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Мэргэжэлнүүд тухай хөөрэлдөөн». 10.35 — «Путейцы» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 11.00 — «На всю оставшуюся жизнь» телефильм (3-дахи сери). 12.05 — «Ном шиниин ажабайдалда». А. С. Пушкинай онтохонууд. 12.50 — Һүүлэй hонин. 13.00— «Үхибүүдтэ фильмүүд». «Тайна двух океанов» — кинофильм (1-дэхи сери). 14.20 — 14.30 — Забhарлалга. 14.30 — «Шатарай hургуули». 15.00 — «Яков Свердлов» — кинофильм. 16.45— «Стандарт, ашаг үрэ, шанар» гэhэн дамжуулга. 17.15 — «На всю оставшуюся жизнь» телефильм (3-дахи сери). 18.20 — «Спортлотогой тираж» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00— «Яков Свердлов» — кинофильм.

Улаан-Үдэ. 20.45—«Ажалай эстафетэ» —дамжуулга. 21.10 — Һүүлэй hонин.

«Орбита». 21.20 — 21.30 — Забhарлалга. 21.30 — «На всю оставшуюся жизнь» телефильм (3-дахи сери). 22.35 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 22.45 — «Стандарт, ашаг үрэ, шанар». СССР-эй гүрэнэй стандартын түрүүлэгшэ В. В. Бойцов дамжуулгада хабаадалсаха. 23.15—Спортивна гимнастикаар эрэшүүлэй дунда Европын чемпионадай түгэсхэл (үнгэтэ). 24.00 — «Время» 00.30 — «Хүгжэмтэ ажабайдалай hонин». «Закавказская весна» гэжэ искусствын фестиваль (үнгэтэ). 01.30 — «Лев Кассиль». Литературна дамжуулга. 01.55 — «На всю оставшуюся жизнь» телефильм (3-дахи сери).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.25 — «Түүдэг» — тележурнал (буряадаар).

«Орбита». 20.45 — «Манай саад» (үнгэтэ).

ХИЛЫН СААНАhАА
телефон-телеграф-радио

ХЕЛЬСИНКИ

КПФ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Финляндиин Коммунис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо.

Пленум орон доторхи политическэ байдалай, уласхоорондын байдалай асуудалнуудые хаража үзөөд, эхэнэрнүүдэй дунда партиин суртал бодолой хүдэлмэрие hайжаруулха харгы зам хараалаа, зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар хэдэ хэдэн документнүүдые баталан абаа.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй гурбадахи, түгэсхэлэй шатые эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар ойрын сагта үнгэргэхэ тухай асуудалаар КПФ-гэй ЦК-гай пленум мэдүүлгэ баталан абаба. Европын социалис оронууд, энэ түбиин Коммунис партинууд дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэй хамта аюулгүй байдал хангахын түлөө олон жэл соо залан сэхээр тэмсэжэ байна гээд энээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Ниитэ-Европын зүблөөндэ Европын арад зон ехээр найдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ баталагдан абтаhан бүхы зүйлнүүд эдэнэй аша туhада харюусаха байна бшуу.

ПАРТИ БОЛОН АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

Манай орон доторхи союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдые, нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдые hунгалга, Москвагай Бауманска hунгуулиин округой hунгагшадай урда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ бүхы дэлхэйн хүн зоной анхарал татажа, hонирхол үүсхэжэ байна. Түрэл Коммунис партияа нягтаар тойрон совет арадай жагсанхай, бата нэгэдэлтэй байhыень, дотоодын ба гадаадын политикын асуудалнуудаар партиин хараа бодолые бодото дээрэнь бэелүүлхээр хүсэжэ байhыень энэ hунгалта үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ олон оронуудай газетэнүүд тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. СССР-тэ үнгэргэгдэhэн hунгалтын үдэр совет арадай асари ехэ амжалта туйлалтануудай гэршэ тэмдэг болобо гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэлгэ социалис демократиин ёhотойл илан мандалга болоhон байна. КПСС-ые нягтаар тойрон жагсажа, партиин болохоёо байгаа XXV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахые хүсэжэ байhан тухайдаа совет арад элирхэйлэн харуулаа.

СОФИ. «Советскэ Союзда болоhон hунгалта ороноо хүтэлбэрилгэдэ арад зоной үргэнөөр хабаададаг байhые элирхэйлэн харуулаа, — гэжэ «Работническо дело» газетэ мэдээсэнэ. — Тус hунгалта арад зоной үмэнэ КПСС-эй ехэ габьяатай байhые мэдэрhэн ушар, совет хүнүүдэй мүнөөнэй ба ерээдүйн байдалдаа этигэжэ найдажа байhан ябадал болобо. Энэнь совет общественн олон үндэhэ яhатанай бата нэгэдэлтэй байhые баталан харуулаа».

ПРАГА. «СССР-тэхи hунгалта социалис демократиин hайндэр боложо дүүрэбэ»,— гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай ба ажалшан интеллигенциин эрхим түрүү түлөөлэгшэдтэ дуугаа үгэн, совет hунгагшад бюллетеньнүүдые урнануд руу табиhан байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Л. И. Брежневэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhые зүбшөөhэн Москва хотын Бауманска hунгуулиин округой хүн зон айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэлтэй байhанаа элирхэйлбэ.

ХЕЛЬСИНКИ. «Совет хүнүүд урма баяртайгаар, согтой хүхюунээр урнанууд тээшэ ошоhон байна, — гэжэ «Кансан уутисет» газетэ бэшэнэ. — Тиигэхэ үндэhэ баримтатай юм. Ушар юуб гэхэдэ, СССР-эй экономико улам урган хүгжэнэ, хүн зоной байдал бүри hайжарна. Л. И. Брежнев hунгалтын урда тээ Кремль соо болоhон суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энээниие элирхэйлэн баталаа hэн. СССР-эй арадай ажахын амжалтануудые толотомо тоо, баримтануудаар харуулhан байна».

РИМ. «Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлдэ совет арад ороноойнгоо экономико хүгжөөхэ талаар ехэ алхам хээ гэжэ Л.И. Брежнев үгэ соогоо бата найдамтайгаар харуулна гээд Италиин «Унита» газетэ тэмдэглэнэ. Коммунис байгуулалтын замаар хурдан түргэн дабшажа ябана. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй байдал улам hайжаруулха тухай хүсэлэнгые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэhэн үгэ соохи тоо, баримтанууд гэршэлнэ».

(ТАСС).

ЖЕНЕВЭ

МОТ-ой СЕССИ

ТАСС

МОТ-ой уласхоорондын бюрогой генеральна директорэй элидхэлые Ажалай уласхоорондын эмхиин (МОТ) генеральна конференциин эндэ боложо байгаа 60-дахи сесси дээрэ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлhөөр. Социалис оронуудай делегадууд, мүн бусад гүрэнүүдэй профсоюзуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ уласхоорондын асуудалнуудта, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ ба ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоолгодо шахардуу байдал hуларуулгын нүлөөлхэ байhан тухай асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтоhон байна.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалда яhала ехэ, hайн хубилалтанууд болоо. Эдэ бүгэдэ ажалшадай аша туhада харюусана гэжэ ВЦСПС-эй секретарь П. Т. Пименов конференциин пленарна заседани дээрэ мэдүүлбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөе амжалтатайгаар түгэсхэлгэ Европын түүхэдэхи шухала хэрэг болохо гэжэ оратор тэмдэглээ. Манай түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын харилсаае хүгжөөлгэдэ тэрэ hайнаар нүлөөлхэ байха.

Чилиин хунтын гэмтэ ябуулгануудые, ороной түрүү үзэлтэй политическэ, профсоюзай ажал ябуулагшадые хашадаг, харшалдаг ушарые Советскэ Союзай ажалшадай, эдэнэй профсоюзуудай үмэнэhөө тэрэ эрид буруушаагаа. Булимтаран эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудтах и хүн зондо харшаар Израилиин дээрмэшэ этэгээдүүдэй үйлэдэдэг хорото муухай ябуулгануудые совет делегат буруушааба. Палестиные сүлөөлхэ эмхиин түлөөлэгшэдые МОТ-ой хүдэлмэридэ хабаадуулха эрхэ олгохо тухай конференциин шиидхэбэрие тэрэ hайшааба.

МОТ-ой генеральна директорэй элидхэлые конференцидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ байна. Ажалшадай хүдэлмэриин байдалые hайжаруулха асуудал профсоюзай хүдэлөөнэй ажал ябуулгада гол hуури эзэлнэ. Социалис оронуудай ба эдэнэй профсоюзуудай дүй дүршэлые МОТ ажал ябуулгадаа үргэнөөр хэрэглэхэ ёhотой гэжэ бидэ тоолонобди гээд оратор мэдүүлээ.

БУДАПЕШТ

ВНР-эй гүрэнэй суглаае hунгалгын дүнгүүд

ТАСС

ВНР-эй Гүрэнэй суглаае hунгаха, нютагуудтахи Соведүүдые зарим хубиарнь нэмэжэ hунгаха бүгэдэ ниитын hунгалтын июниин 15-да үнгэргэгдэhэн тухай Центральна hунгуулиин комиссиин мэдээсэл эндэ толилогдоо. Эндэхи hунгалта Һунгуулиин хуулиин дүримүүдэй үндэhөөр үнгэргэгдөө гээд мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Һунгагшадай 97,6 процентнь дуугаа үгэлгэдэ хабаадаа. Эдэнэй 99,6 процентнь ВНР-эй парламентын депутадта кандидадуудай түлөө дуугаа үгэhэн байна.

Нютагуудтахи Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 1673 округhоо сельскэ Соведүүдэй 1397 депутат, городой Соведүүдэй 167 депутат, мүн Будапештын городской Соведэй 109 делегат hунгагдаа.

НИКОЗИ

ДЭМЖЭhЭНЭЙНЬ ТҮЛӨӨ БАЯР ХҮРГЭНЭ

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ Кипрэй асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үеэр туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлhэнэйнь түлөө Кипрэй президент Макариос Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэбэ.

Кипрэй асуудал ООН-до, тэрэнэй хабаадалсалгатайгаар шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ Египет ошохоёо мордохынгоо урда тээ журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа, үшөө дахин тэрэ тэмдэглээ. Кипрэй асуудалаар уласхоорондын үргэн ехэ конференци зарлаха тухай совет дурадхалые бэелүүлхэ шухала гэжэ архиепископ Макариос мэдүүлбэ.

Кипрэй асуудал haяар шиидхэгдэшэхэ гэжэ правительство хүлеэнэгүй. Тиимэhээ сүлөөтэ, бэеэ даahан ба дулдыдангибэшэ байдалтай, бүрин бүтэн Кипрэй түлөө киприодууд удаан саг соо тэмсэхээр бэлэн байха ёhотой гэжэ Макариос киприодуудые уряалаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «Хүдэлмэришэнэй уряал» — Н. Ефимовэй фоторепортаж. СССР-эй ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумүүдэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партийна комитедүүдэй пленумүүдhээ» — суглуулга бари. «Алишье талаhаа шүүмжэлэл хэрэгтэй» — Г. Кибановай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй депутадуудай список.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Һурагшадай зун. Хилын саана.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.